

Gospodarjenje v pogojih ekonomske stabilizacije

V tem letu smo doživeli več sprememb v pogojih gospodarjenja. Sredi leta ali točneje s 1. 6. 1982 je stopil v veljavo nov zakon o deviznem poslovanju, ki je zožil pravico do razpolaganja z izvozom ustvarjenih deviz organizacijam združenega dela od prvotnih 65 % na okroglo 31 %. Nato je sledila še devalvacija ob že trajnem porastu cen in stroškov.

Do konca leta naj ne bi bilo nobenih radikalnejših sprememb v gospodarsko-sistemskem mehanizmu v smislu uveljavitve določenega trajnejšega koncepta. Soglasno z osnovnimi opredelitvami, ki jih vsebujejo izhodiščne osnove dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, bo eko-

spevkov, ekonomskih odnosov s tujino, na monetarno politiko, kreditni in bančni sistem. Ko so na vseh naštetih segmentih izražene globalne motnje, ne morejo majhni in drobni popravki dati pravih rezultatov. Zato je zadnji čas, da novi trajnejši koncept gospodarsko sistemskega mehanizma začne čimprej delovati in to predvidoma od januarja prihodnjega leta.

Kaj se lahko doseže z restrikcijo osebnih dohodkov? Ne moremo ovreči ugotovitve, da je masa osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov znatno iznad tiste, ki jo omogoča obseg proizvodnje in plačilno bilančne situacije države in da podobne restrikcije, kot so sedanje, ne

mrznjene že pred tem. To naj bi omogočilo, da bi bili efekti spremembe kurza dinarja dolgotrajnejši. Moti pa nas pri vsem tem dejstvo, da so kljub zamrznitvi cen le-te mesečno rasle z 2-3 % stopnjo, kar pa spet govori o splošni klimi, da se sankcije za kršitelje ne izvajajo oziroma se omejujejo le na posamezne delovne organizacije ali odgovorne posameznike.

Efekti devalvacije ne bodo opredeljeni samo na gibanje cen na domačem trgu. Ne moremo mimo tega, da stvarno ni dovolj blaga, ki bi ga lahko ponudili na tuja tržišča. Pomanjkanje blaga za tuji trg ni samo trenutni problem. Gospodarski subjekti dostikrat niso niti zainteresirani, da

tem, kako nosilce proizvodnje zainteresirati za maksimalno izkoriščanje kapacitet in postaviti v dejansko odvisnost od stvarnega materialnega položaja in obsega ter kvalitete proizvodnje. Sedanje gospodarsko sistemsko rešitve tega v celoti ne dajejo. Za rešitev tako pomembnih vprašanj ne sme biti sentimentalnosti.

In kje smo mi, kakšno je in bo gospodarjenje v DO Papirnici Vevče? Nedvomno že danes lahko trdimo, da bomo tekoče leto uspešno zaključili in realizirali plan proizvodnje in prodaje. Pri izvozu je dejansko stanje nekoliko drugačno. Imamo namreč dva plana, in sicer usklajen plan na relaciji SOZD—SISEOT in interni plan, ki je nekoliko višji od prejšnjega. Do meseca oktobra se je realizacija izvoza zelo uspešno odvijala, v oktobru plana nismo dosegli in tudi novembra ne kaže mnogo bolje. Usklajen plan izvoza in sicer na relaciji DO Papirnica Vevče—SOZD Slovenija papir—SISEOT, bomo dosegli in nekoliko preseglji, težko pa bomo realizirali interni program izvoza.

Pri tem delitvenem razmerju z devizami, ustvarjenimi z izvozom pod sedanjimi pogoji oskrbe s surovinami in repromaterialom, ne moremo izhajati. Da smo si zagotovili surovine za proizvodnjo do konca leta, smo zaradi pomanjkanja drugih deviznih virov najeli kredite v Avstriji v višini 49 milijonov šilingov. Ta kredit bo treba vrniti v naslednjem letu. Predvideva se, da bodo v naslednjem letu morali vračati tudi dol-

goročne kredite oziroma plačevati anuitete in obresti direktni korniki, kar pomeni nadaljnjo devizno obremenitev za lastno izvozno-uvozno bilanco. To pomeni, da prehajamo v naslednje leto že z naprej znanimi obveznostmi za devizna odplačila v višini 213 milijonov dinarjev. Če k temu dodamo še redne tekoče potrebe surovin iz uvoza, repromaterialov in rezervnih delov, nam bo kmalu jasno, da pri sedanjih izvozno-uvozno naravnosti ne bo mogoče izbilancirati vseh potrebnih razmerij v gospodarskem načrtu za prihodnje leto, ki je sedaj v pripravi. Delno vidimo trenutno izhod v povečanju izvoza (za 10 tisoč ton papirja), v zmanjšanju uvoza in te posle kompenzirati s sklepanjem pogodb za izvoz preko maloobmejnega prometa, dodelavo oziroma oplemenitenjem, kompenzacijskimi posli, boljše oskrbo iz domačih virov (celuloza iglavcev), smotrnejšim gospodarjenjem s surovinami, energijo itd. Določene premike v tej smeri smo že napravili, vendar še ne v obsegu, da bi se lahko znebili zaskrbljenosti nad perspektivo, ki v tem trenutku ne izgleda nič kaj rožnata, vendar pa tudi ne brezizgledna. Povečati bomo morali naše napore predvsem v obvladovanju kvalitete in izvozno usmerjene proizvodnje, pospešenem iskanju substitutov za nadomeščanje prevelike uvozne odvisnosti in čimbolj racionalnem gospodarjenju.

direktor, mr. Stane Ermenc

Vsem delavcem Papirnice Vevče, njihovim svojcem in prijateljem, upokojemcem in drugim bralcem našega glasila čestitamo za PRAZNIK ROJSTVA NAŠE REPUBLIKE, 29. NOVEMBER!

Uredništvo

nomaska politika v prihodnjem letu zelo obremenjena z zunanjo likvidnostjo, stagnacijo nivoja rasti, upadanjem gospodarskih efektov, zmanjševanjem ekonomske motivacije, upadanjem standarda, enakomernejšo porazdelitvijo, kakor tudi možnimi socialnimi pretresi. Ni izbire tudi pri tem, v kakšnem razmerju bodo zastopane ekonomske mere proti administrativno restriktivnim. Motnje so že tako globoke, da bi ekonomske mere v obstoječih gospodarsko sistemskih pogojih težko lahko dale odgovarjajoče efekte. Administrativne mere, kot je poznano, zmanjšujejo določene rezultate tudi tedaj, ko se izvzame njihov vpliv na dejanski položaj delavcev v združenem delu, eliminirajo motivacijo in zmanjšujejo iniciativo, kar nujno vodi do stagnacije proizvodnje, degradacije v kvaliteti in upadanju efikasnosti gospodarjenja.

Efekti gospodarjenja so na vseh sektorjih gospodarjenja izrazito nepovoljni. To se nanaša na investicije, na cene, kjer so moteni nivoji in zamrznjeni odnosi, na osebne dohodke, davčni sistem, ki je izrazito fiskalen in nestimulativen, na sistem pri-

morejo dati ugodnih efektov. Na ta način ne more priti do uskladitve blagovnih in denarnih fondov, ampak bo nastopalo zmanjševanje blagovnih fondov. Z druge strani pa so sedanje omejitve ohranjale vse že formirane motnje pri razporejanju osebnih dohodkov tako med organizacijami združenega dela kot posameznimi grupacijami in panogami in niso doprinesle k povečanju efektov poslovanja.

Podobno je s prispevki in davki. Omejevanje rasti prihodkov v proračun družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti ni prispevalo k razbremenitvi gospodarstva in ni zmanjšalo števila državnih in drugih institucij, niti števila zaposlenih v administraciji, kakor tudi ne njihovih osebnih dohodkov. Zadrževanje take opredelitve pomeni ohranjanje sedanjega stanja, česar pa materialni pogoji ne dopuščajo.

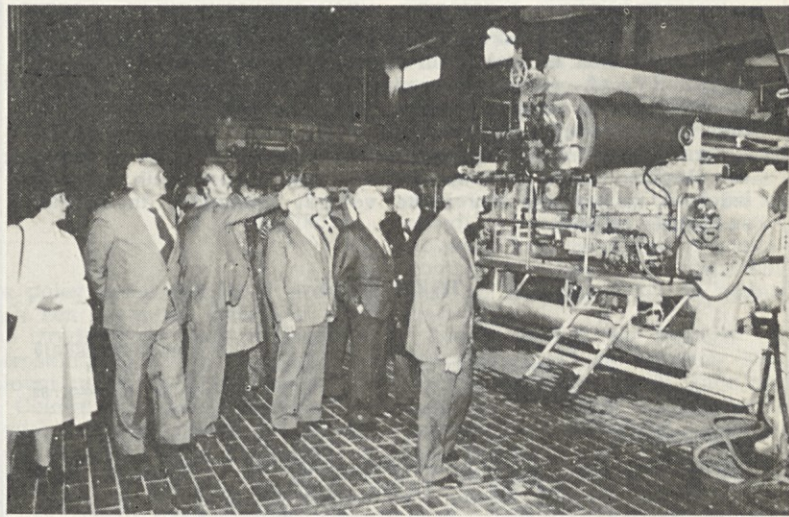
Izvršena pomembna sprememba kurza dinarja v povprečju za 20 % predstavlja pomemben ekonomski faktor, s katerim lahko računa ekonomska politika v naslednjem letu. V sklopu uspešnosti spremembe kurza dinarja je tudi dejstvo, da so bile cene za-

ga povečajo in često nimajo niti takšnih možnosti. Obstoječa situacija, ki diktira izvoz kot nujnost, slabi pogoje plasmana jugoslovskega blaga in uslug zaradi odstopa od kvalitete blaga in uslug, dobavnih rokov, potrebnih količin itd.

Tudi v prihodnjem letu ne bo lahko. Osnovni okvirni razvoja SR Slovenije v letu 1983 opredeljujejo počasnejšo rast družbenega proizvoda, zaposlovanja in realno zmanjšanje rasti proti letošnjem letu, in sicer pri investicijah v osnovna sredstva za družbeni sektor za 2 %, stanovanjsko gradnjo 6,6 %, ostale negospodarske investicije za 17 %, povprečni osebni dohodek na zaposlenega za 7,7 %, sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb za 4,4 %.

Ekonomska politika bo v naslednjem letu obremenjena z nekaterimi drastičnimi problemi, ki so tudi letos prisotni. Prvenstveno so to: vračanje dolgov v tujini, vzdrževanje proizvodnje na sedanjem nivoju, kako ohraniti red na tržišču, zmanjšati obseg nezaposlenosti in zmanjšati potrošnjo.

Pri vsem tem je glavno vprašanje, ki bi ga morali rešiti, v

Združenje španskih borcev Jugoslavije je imelo 22. oktobra, ob obletnici ustanovitve internacionalnih brigad v Španiji, svojo redno letno skupščino v domu Španski borci. Pozdravili smo jih tudi vevški papirničarji, ko so si prišli ogledat našo proizvodnjo (foto Marjan Penca)

V kulturnem domu Vevče so si španski borci, ki so bili za kratek čas tudi naši gostje, ogledali film OD VLAKNIN DO PAPIRJA (foto Marjan Penca)

Gibanje proizvodnje v mesecu oktobru 1982

TOZD TEHNIČNI PAPIR

	Doseženo X. 1982	φ I.—X. 82	Indeks doseganja plana		
			Plan φ mes.	X. 82	φ I.—X. 82
1. Proizvodnja:					
Papir skupaj ton:	2.587	2.872	2.724	90,1	105,4
— od tega klas. papir	1.624	1.614	1.470	100,6	109,8
— od tega premaz. papir	963	1.258	1.254	76,6	100,3
Lesovina ton	403	371	333	108,6	111,4
El. energija Mwh	3.797	3.651	3.500	104,0	104,3
2. Izvoz ton:	1.030	1.081	1.169	95,8	92,5

3. Izkoriščenost zmogljivosti papirnih strojev:

	X. 1982	φ I.—X. 82	φ I. 1981	Plan 1982
II. PS	94,0	93,9	93,0	92,2
III. PS	95,7	92,9	91,7	91,6
IV. PS	96,8	92,6	91,7	91,1
Skupaj:	95,5	93,1	91,9	91,6

4. Izmet v %

	X. 1982	φ I.—X. 82	φ I. 1981
klasični papirji	12,45	12,31	12,1
premazani papirji	21,29	20,04	22,6

Proizvodnja papirja je v mesecu oktobru na papirnih strojih potekala normalno, vendar pa je bila neto proizvodnja zaradi izredno povečanih zalog nedovršene proizvodnje za ca. 10% nižja od planirane. Posebno nizka je bila proizvodnja premazanih papirjev, saj je premazni stroj zaradi kemikalij iz uvoza ca. 3 dni stal.

Proizvodni program je v primerjavi s preteklimi meseci vseboval več kulerjev ter bankpost papirjev, to je papirjev nizkih gramskih tež.

TOZD GRAFIČNI PAPIR

	Doseženo X. 1982	φ I.—X. 82	Plan φ mes.	Indeks doseganja plana	
				X. 82	φ I.—X. 82
1. Proizvodnja:					
Papir ton	3.283	3.380	3.092	106,2	109,3
2. Izvoz ton:	446	1.301	1.167	38,2	111,5
3. Izkoriščenost zmogljivosti V. PS:					
Stopnja %	91,2	85,4	83,9		
4. Izmet v %:	9,4	10,1	15,8		

Na V. PS je proizvodnja papirja sicer presegla planirano, je pa zaostajala za preteklimi meseci iz enakega razloga, kot na TOZD TP, tj. povečanja nedovršene proizvodnje.

Recesija na zunanem trgu, ki je po eni strani vzrok za manjša naročila, po drugi strani pa za večje zahteve po boljši kvaliteti izdelkov, je vzrok za izredno nizek izvoz v mesecu oktobru. Tako smo zaradi dostikrat neustreznih surovin izdelavo za izvozne naročnike večkrat ponavljali in izločili za domače tržišče.

TOZD VETA

	Doseženo X. 1982	φ I.—X. 82	Plan φ mes.	Indeks doseganja plana	
				X. 82	φ I.—X. 82
Proizvodnja:					
Lepilo zavrtkov	235.369	272.058	233.300	86,5	116,6
Tapete rolic	7.780	74.837	29.166	26,7	50,8

Nižja proizvodnja tapet v oktobru je posledica 7-dnevnega zastaja tiskarskih strojev zaradi pomanjkanja premazov.

Proizvodnja lepila je nizka še vedno iz istega razloga: pomanjkanje uvoženih komponent.

Cenjeni bralci

Gotovo ste opazili, da smo v letošnjem letu združili nekaj števil našega glasila več kot je bilo v navadi. Običajno smo dvojno številko izdali za počitniške zimske in poletne mesece, letos pa smo tudi v uredništvu glasila morali upoštevati varčevalne momente in smo izdali dvojno številko glasila kar petkrat. Vsebinsko s tem sicer ni bila okrnjena, le časovni zamik je bil daljši, prihranili pa smo tako več kot 50 starih milijonov tiskarskih stroškov. To pa v teh časih, ko moramo vsepovsod stremeti, kako bomo delali varčneje, ni zanemarljivo. Ker imamo v tovarni informativni bilten, ki izide po potrebi, kadarkoli je treba — tudi večkrat tedensko, z varčevanjem pri glasilu pravočasnost informiranja delavcev tudi ni bila okrnjena, naša kronika v glasilu pa ob tem vseeno ostaja. In ostajajo tudi tiste drobne človeške vezi, ki se prepletajo preko glasila med nami, delavci v tovarni in vami, ki ste bili v tovarni ali pa še boste in sploh med vsemi, ki radi prelistajo Naše delo.

Urednica

MNENJA DELEGATOV NA 10. KONGRESU ZSS

Delavec se ne boji stabilizacije

VUKAŠIN LUTOVEC, sekretar republiškega odbora sindikata delavcev papirne, celulozne, grafične, založniške in časopisno-informativne dejavnosti:

»Delavec sprejema gospodarsko stabilizacijo kot svojo trajno opredelitev in če se kdo mora bati stabilizacije, to prav gotovo ni delavec. Strah je tiste, ki neupravičeno jemljejo delavcu, strah je tiste, ki pridobivajo dohodek na račun drugega, strahove vidijo tisti, ki so si neupravičeno pridobili pravico, da delajo presežek dela mimo delavca, mimo samoupravljalca. Stabilizacije se bojijo tehnokratske strukture na vseh nivojih, birokratske sile, ki

bora sindikata SOZD Slovenija papir:

»Zelel bi predstaviti problematiko, s katero se srečujemo delavci, združeni v SOZD Slovenija papir in ki je vse pogostejše na dnevnem redu vsake seje koordinacijskega odbora sindikata SOZD Slovenija papir; to je problem preskrbe s surovinami in repromateriali za slovensko papirno industrijo.

Za boljše razumevanje naj najprej predstavim organiziranost in delovanje SOZD Slovenija papir. V to sestavljeno organizacijo so združene vse delovne organizacije industrijske panoge za proizvodnjo celuloze in papirja ter

venija papir drugi največji izvoznik v Sloveniji, predstavljajo sedanje omejitve razpolaganja z ustvarjenimi devizami velike težave za normalno proizvodnjo. Trenutne potrebe po uvoženih repromaterialih sicer rešujemo z najemanjem deviznih kreditov; vprašujemo pa se, kako bo s preskrbo v naslednjem letu, ko bo ob pričakovanih še večjih omejitvah z razpolaganjem ustvarjenih deviz potrebno poleg redne dobave uvoženih repromaterialov odplačevati še kredite?

Pri reševanju problema preskrbe z repromateriali vidimo rešitev v dolgoročnih povezavah organizacij v reprodukcijsko verigo, kjer je med prioritetskimi nalogami povezava z gozdarskimi organizacijami, s katerimi pa se žal še vedno ne moremo uspešno sporazumeti. V bližnji prihodnosti želimo s skupnim vlaganjem dela in sredstev na plantažiranju zemljišč s hitrorastočimi vrstami dreves zagotoviti les za potrebe papirne industrije. Seveda bo tudi pri tem nujno potreben posluh gozdarjev za upravljanje na takšen način pridobljene lesne mase.

Za boljše preskrbo papirja v delovnih organizacijah grafične industrije se je SOZD z njimi povezal tako, da že skupaj nastopa na nekaterih tujih tržiščih pri prodaji grafičnih izdelkov. Saj je le knjiga tisti končni skupni izdelek papirne in grafične industrije, ki ima na zunanem tržišču najvišjo ceno. Nihakor pa ni smiseln izvoz osnovnih surovin in repromaterialov po dokaj neugodnih svetovnih cenah.

Veliko postavko v porabi reprodukcijskih materialov v slovenski papirni industriji predstavlja odpadni papir. Za zbiranje tega so pri nas že utečene akcije preko šol in OZD. Tako je bilo v letu 1981 doseženo v SR Sloveniji 47,49% vračanje odpadnega papirja v proizvodnjo glede na potrošnjo. Naj ne izzveni neskomno, če rečem, da je ta procent vračanja odpadnega papirja v SR Sloveniji najboljši rezultat v svetovnem merilu. Zbiranje odpadnih papirjev za potrebe industrije papirja skušamo razširiti še na ostale republike, vendar naletimo pri tem na težave zapiranja posameznih področij. Čeprav slovenska papirna industrija proda letno v ostale republike 44% svoje proizvodnje, je količina vrnjenega odpadnega papirja iz drugih republik še vedno preskromna.

Zato predlagamo, da bi morale podobne akcije, kot v Sloveniji, potekati tudi v vseh ostalih republikah. To pa bi dosegli po našem mnenju le s sistemskim ukrepom, s katerim bi si zagotovili občutno večji procent vračanja odpadnega papirja nazaj v proizvodnjo. Kajti le v tem vidimo resnično možnost, da zmanjšamo uvoz tovrstne sekundarne surovine.

Vračanje odpadnega papirja v proizvodnjo v jugoslovanskem merilu znaša 3,1%, kar je sicer nekje v višini evropskega povprečja, dasiravno pa je poraba papirja na prebivalca v Jugoslaviji precej nižja od evropske.

V tem obdobju gospodarske stabilizacije ima predvsem koordinacijski odbor sindikata SOZD pomebno nalogo pri prizadevanju za uresničevanje nalog s področja dohodkovnega povezovanja in vzpostavitve delovanja repromaterije tako, da bi tovrstna prizadevanja dejansko podprli vsi delavci, organizirani v osnovnih organizacijah zveze sindikatov v vseh TOZD in DO ter jih izvedli v praksi, ne pa samo deklarativno na sestankih in seminarjih, kot se nam žal dogaja sedaj. Kajti le s konkretnim pristopom od besed k dejanjem lahko pričakujemo, da bomo delavci, združeni v slovenski papirni industriji in z nami tudi ostali, ustvarili sebi boljši jutrišnji dan in slehernemu delavcu zagotovili socialno varnost, za kar pa so sindikati poklicani in odgovorni.

odtujujejo (v domačem žargonu se temu reče krajejo) dohodek delavcu.

Zelo slabo deluje na delavčevu odločnost, ko od njega zahtevamo odrekanje, drugi sloji živijo pa še naprej po starem. Delavci znajo zelo dobro ugotoviti, kaj ni dobro, kaj se ne sme, kaj moramo itd., večkrat pa ne znajo ponuditi predloga, kaj napraviti, da se to spremeni, odpravi itd. Tu bi morale strokovne službe, poslovodni organi, samoupravni organi in tudi OO ZS odigrati svojo vlogo. Pa je ne odigrajo. Veliko dobrih naprednih zapažanj in ugotovitev delavcev zato ne prodre.

Nekateri radi na kritično ugotovitev delavca odgovorijo z vprašanjem, kaj predlagaš, namesto da bi z vso pozornostjo skušali upoštevati ugotovitev in jo strokovno obdelati ter predlagati rešitev. Delavci poznajo solidarnost, ne razumejo pa praktičnih rešitev, ko se solidarnost sprevrže v svoje moralno nasprotje in se z njo pokriva slabo gospodarjenje, slabo delo, neodgovorno ravnanje itn.

Za tisoče samoupravljalcev, za organizirane delavce, člane sindikata, je huda žalitev, ko nekateri po tolikih letih izkazovanja nenadomestljive moči samoupravljanja upajo premlevati stvari, manj pomembne družbenoekonomske probleme, ko pa se razmere v družbi izrazito zakomplcirajo, je bolj primeren drugačen, »bolj učinkovit« prijem in da tu samoupravljanje pada na izpitu. Jasno je, da z jezo ali s parolo takega mnenja, ki je prisotno, ne bomo odpravili. Z usposabljanjem članstva, s strokovnim in političnim delom, z dobro organiziranimi in akcijsko enotnimi usmeritvami in delom pa prav gotovo.

Delavci se zavedajo in potrebno bi bilo, da se zavemo tudi v vseh institucijah samoupravne mehanizma in politične organiziranosti, da zgodovina socialističnega samoupravljanja ne bo ocenjevala po proklamiranem, po sklepih in stališčih, po kupih popisane papirja, temveč po njegovem družbenem učinku.

Naloge moramo uresničiti v praksi in končno preiti od besed k dejanjem

FRANC FRIŠKOVEC, dosedanji predsednik koordinacijskega od-

predelave v SR Sloveniji, razen DO Tovarna celuloze in papirja AERO Medvode. Poleg teh pa so v sestavi SOZD tudi Rudnik kaolina in kalcita Črna pri Kamniku, organizacija za blagovni promet Papirografika ter DO za promet s sekundarnimi surovinami »KNEŽEVAC« iz Beograda. V SOZD Slovenija papir skupno združuje delo 10.500 delavcev v 49 temeljnih organizacijah. Proizvodnja v SOZD Slovenija papir v letu 1981 je znašala 754.992 ton. Pri tem je bil celotni prihodek dosežen v višini 23,7 milijard din, dohodek pa v višini 5,4 milijarde dinarjev. V letu 1981 je SOZD izvozil za 109,3 milijone dolarjev svojih izdelkov, od tega več kot 91% na konvertibilno področje. V istem letu pa je znašal uvoz 85,4 milijona dolarjev, od tega 76% iz konvertibilnega področja. Tako predstavlja izvoz SOZD Slovenija papir na konvertibilno področje v skupnem panožnem jugoslovanskem izvozu 59,8%, uvoz pa 34,2%. Poudariti moramo, da je v našem sestavu nekaj DO, ki so že do sedaj izvažale na konvertibilno področje preko 45% ustvarjene proizvodnje.

Da bi problematiko oskrbe z repromaterialom razrešili čim uspešneje, so se članice SOZD že v letu 1979 odločile odkupiti 70% delež družabniškega kapitala Tovarne celuloze OBIR v Železni Kapli na avstrijskem Koroškem. S tem so si takrat zagotovile praktično nemoteno dobavo precejšnjih količin celuloze. Vendar uvoz predstavlja v zadnjem času vedno večji problem, kajti kljub večinskemu lastništvu omenjene tovarne morajo delovne organizacije plačevati to »uvoženo celulozo« v konvertibilni valuti in to iz ustvarjenega deviznega priliva z izvozom.

V tem vidimo sistemski problem, ki zadeva še več DO, ki so tudi v družabniškem odnosu s tujimi podjetji. Zato predlagamo, da bi se moralo takim organizacijam posebej določiti kriterije, na osnovi katerih bi se jim določal procent razpolaganja z deviznim prilivom za potrebe uvoza repromateriala iz mešanih podjetij, ki so bila ustanovljena iz naslova skupnih naložb v tujini.

Kot drugi največji problem v sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja pa predstavlja v papirni industriji Slovenije oskrba osnovnih surovin, predvsem iz izvoza. Čeprav je SOZD Slo-

Izvoz je in ostaja naša življenjska nuja; so problemi, a ne brez možnosti rešitev

Pogoji gospodarjenja postajajo vse težji; med vsemi težavami pa je seveda najbolj zaskrbljujoča oskrba z osnovnimi surovinami. Ta teče iz dneva v dan, velikokrat z neustreznimi materiali, kar nam še dodatno otežkoča izpolnjevanje izredno visokih izvoznih obvez. Kljub temu nam je, razen nekajdnevnega izpada proizvodnje na V. PS, uspelo obratovati v letošnjih devetih mesecih neprekinjeno. Še več; dosegli smo dokaj visoke proizvodne in finančne rezultate. Vse proizvodne TOZD, z izjemo TOZD VETA, so presegle lanskoletno ter planirano proizvodnjo, prav tako tudi finančne rezultate. Na ugoden poslovni rezultat so poleg višje proizvodnje, ki je delno posledica nižjih zastojev in predvsem nižjega izmeta, vplivale tudi usklajene cene naših papirjev z ostalimi jugoslovanskimi proizvajalci. Slabši rezultati TOZD Veta so bili v glavnem posledica nespremenjenih prodajnih cen na domačem trgu ob izredno povečanih proizvodnih stroških, izvoz tapet, ki daje boljše rezultate, pa ni bil v celoti realiziran.

Celotni prihodek v devetih mesecih letos je za delovno organizacijo znašal 3.102.888 tisoč din, kar je v primerjavi z lanskim obdobjem za celih 52% več, plan pa je presežen za 9%. Zaradi manjšega porasta porabljenih sredstev ob rasti celotnega prihodka, je bil ustvarjeni prihodek večji za 94%, čisti dohodek pa za 120% večji od lanskoletnega. To nam je po družbenem dogo-

voru o razporejanju dohodka omogočilo povečanje OD za 37%, pa še za sklade z amortizacijo nad predpisano stopnjo nam je ostalo 393.675 tisoč dinarjev, kar je za 264% več kot lani in 53% več od planskih predvidevanj. Ob tem pa je potrebno opozoriti, da so bili lanskoletni rezultati glede na nesorazmerno nizke in neuskaljene cene z ostalimi proizvajalci izrazito neugodni.

Z znižanjem proizvodnih stroškov smo pridobili sredstva za krepitev materialne osnove dela. Kazalci uspešnosti poslovanja v letošnjih devetih mesecih so pozitivni; vidimo, da je precej porasel dohodek na delavca, dohodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi je večji, čisti dohodek na delavca je večji za 121% od lanskoletnega, skoraj tako tudi akumulacija v primerjavi z dohodkom, v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi pa je akumulacija porasla za 186%. To so za ta čas lepi rezultati, ki kažejo na zelo dobro izkoriščenost proizvodnih kapacitet, ki pa je seveda v veliki meri odvisna od našega izvoza; če tega ne bo, tudi uvoza ne bo in tako tudi proizvodnje ne bo. Na žalost je bilo že v oktobru mesecu opaziti, da nam izvoz rapidno pada, saj je bil oktobrski pod povprečjem. Poleg objektivnih je temu krivo tudi veliko subjektivnih vzrokov in res je zadnji čas, da se le-tem odločno postavimo po robu.

Posamezne TOZD so dosegle naslednje rezultate:

TOZD TEHNIČNI PAPIR

	Doseženo 1982	9 mesecev 1981	Plan 9 mesecev 1982	Indeks	
				9 mes. 81 = 100	Plan = 100
1. Proizvodnja:					
Papir skupaj ton	26.133	25.300	24.513	103,3	106,6
— od tega klasični	14.514	14.135	13.226	102,7	109,7
— od tega premazani	11.619	11.165	11.287	104,1	102,9
Lesovina ton	3.308	3.203	3.000	103,3	110,3
El. energija Mwh	32.714	31.447	31.500	104,0	103,9
Para Mwh	231.455	232.570	238.591	99,5	97,0
2. Realizacija (externa):					
Papir skupaj v 000 din	1.276.719	795.913	1.166.366	160,4	109,5
— od tega izvoz v tonah	9.775	10.393	12.110	94,1	80,7
3. Stopnja izkoriščenosti papirnih ter premaznega stroja v %:					
Papirni stroji	92,9	92,3	91,6		
Premazni stroj	66,5	62,2	62,0 (v letu 1981)		
4. Izmet v %:					
Papirni stroji	12,3	12,3	12,1 (v letu 1981)		
Premazni stroj	20,0	22,3	22,7 (v letu 1981)		

Proizvodni plani in lanskoletni rezultati so bili preseženi v vseh dejavnostih, le pare je bilo proizvedene manj, kar je ugodno, saj kaže na zmanjšanje pare na enoto proizvoda. Bolje izkoriščene proizvodne kapacitete oziroma nižji zastoji na papirnih in premaznem stroju, ki so vsekakor rezultat dobro organiziranega dela vzdrževalnih obratov ter proizvodnega programa z manjšim deležem papirjev za izvoz, so bili glavni razlogi za večjo proizvodnjo. Izvozne obremenitve so bile zaradi večjega povpraševanja po masovnih proizvodih prenešene na TOZD Grafični papir. Izvoz je tako zaostajal za planiranim ca. 20% ter 6% za lanskoletnim.

Manjši izvoz je vplival tudi na sestavo proizvodnega programa, ki je letos vseboval znatno več univerzalnih ofset papirjev na škodo specialnih vrst.

Celotni prihodek TOZD TP je v letošnjem tritrtletju znašal 1.621.724 tisoč dinarjev, kar je 2% nad planiranim ter 46% nad lanskoletnim. Ker so porabljena sredstva rasla počasneje od celotnega prihodka, je bil ustvarjeni dohodek za 19% večji od planiranega in za 102% nad lanskoletnim. Temu ustrezno so se povečali tudi skladi z amortizacijo nad predpisano stopnjo; znašali so 177.758 tisoč din in preseglji planska predvidevanja za 25 odstotkov.

TOZD GRAFIČNI PAPIR

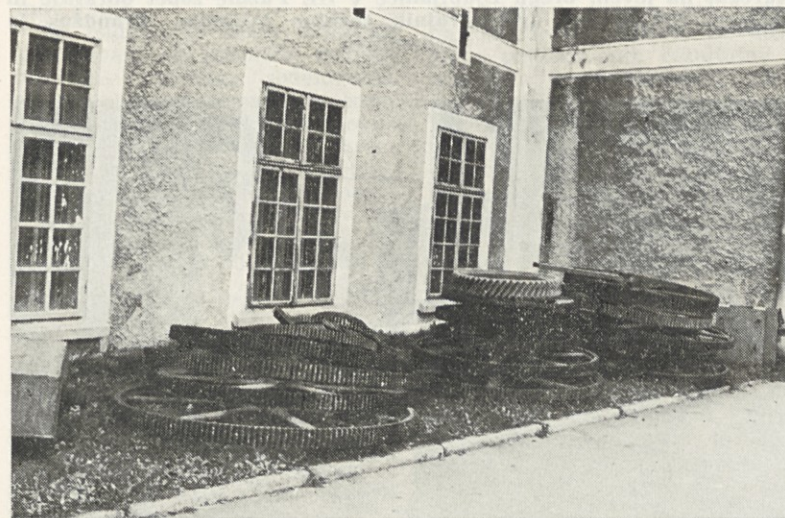
	Doseženo 1982	9 mesecev 1981	Plan 9 mesecev 1982	Indeks	
				9 mes. 81 = 100	Plan = 100
1. Proizvodnja:					
Papir ton	30.512	29.386	27.825	103,8	109,7
2. Realizacija (externa):					
Papir v 000 din	1.706.156	1.006.251	1.460.210	169,6	116,8
— od tega izvoz ton	12.566	9.808	10.500	128,1	119,7
3. Stopnja izkoriščenosti V. PS v %:					
	84,7	84,9	83,9		
4. Izmet v %:					
	10,1	15,5	15,8		

Tudi na V. PS je proizvodnja papirja preseгла lanskoletno in planirano, dosežena pa je bila izključno z znižanjem izmeta, saj je bila bruto proizvodnja na stroju za ca. 3% nižja od lanskoletne in kot posledica večjih zastojev in večje proizvodnje za izvoz. Nižji izmet ni toliko rezultat boljšega dela, kot pomanjkajna papirja na domačem trgu, ki zato absorbira tudi manj kvalitetno blago. Izvozna dinamika je v zadnjih nekaj mesecih sicer upadla, kljub temu pa je bilo, glede na isto lansko obdobje izvozeno ca. 2800 ton papirja več, presežena pa je bila tudi planirana količina za ca. 2000 ton.

Vsekakor je to ob taki surovinski krizi uspeh, saj je bilo

treba velikokrat tudi izvozne papirje izdelovati iz kvalitetno neustreznih surovin, kakšne so zahteve zunanega trga, pa vemo.

Letošnje leto je bilo prvič od obstoja dalje, kljub visokim obrestim od osnovnih sredstev, za TOZD GP tudi finančno ugodno. Celotni prihodek je znašal 1.543.522 tisoč din, kar je 60% več kot lani in 8% nad planom. Porast porabljenih sredstev je bil nižji od rasti celotnega prihodka; dohodek je zato porasel glede na plan za 55%, v primerjavi z lanskim obdobjem pa čez 200%. Za sklade z amortizacijo nad predpisano stopnjo je ostalo 186.512 din, s tem pa so bila presežena planska predvidevanja za 129%.

Zobata kolesa našega dobrega, starega, odsluženega prvega papirnega stroja iz Janezije bomo še koristno uporabili

TOZD VETA

	Doseženo 1982	9 mesecev 1981	Plan 9 mesecev 1982	Indeks	
				9 mes. 81 = 100	Plan = 100
1. Proizvodnja:					
Tapete rolic	2.485.206	2.497.315	2.100.000	99,5	118,3
Lepilo zavitkov	140.590	221.570	262.500	63,5	53,6
2. Realizacija (externa):					
Tapete in lepilo v 000 din	231.065	218.779	212.443	105,6	108,8
— od tega izvoz rolic	515.000	629.950	750.000	81,8	68,7
3. Izkoriščenost zmogljivosti tapetnih strojev:					
Stopnja v %	65,8	67,1	56,3		
4. Izmet v %					
	8,6	9,3	9,2 (v letu 1981)		

Planirana proizvodnja tapet je bila presežena za 18%, vendar precej nižja od lanskoletne. Ker je letos drugo leto kolekcije, je rezultat vseeno ugoden. Zaradi pomanjkajna ene od uvoženih komponent, je bilo lepila izdelanega manj, kot lani in manj kot predvideva plan. Tudi plan izvoza tapet ni bil dosežen; izpad bo nadoknaden v zadnji četrtini leta, vendar ne v celoti, ker je ZSSR v primerjavi s preteklim letom znižala količina uvoza tapet iz Jugoslavije. Manjši izvoz tapet, pri katerem pa dosegamo višje cene,

je poleg nespremenjenih prodajnih cen tapet na domačem trgu ob izredno povečanih proizvodnih stroških tudi razlog za slabši poslovni uspeh TOZD Veta.

Celotni prihodek v tej temeljni organizaciji je znašal 222.300 tisoč din, kar je v primerjavi z lanskim letom 5% več in 8% več glede na plan. Zaradi občutno povečanih porabljenih sredstev (28%), v katerih predstavljajo levji delež stroški za porabljeni papir, je izrazito upadel ustvarjeni dohodek in sicer v primerjavi z lanskim obdobjem kar

za ca. 40%. Skladi z amortizacijo nad predpisano stopnjo znašajo 17.482 tisoč din, kar predstavlja le dobro tretjino doseženih skladov v istem obdobju lanskega leta.

TOZD BLAGOVNI PROMET

Kako izpolniti visoke izvozne obveze ter zadovoljiti potrebe po osnovnem repromaterialu za nemoteno obratovanje, je bila in je še nadalje glavna problematika TOZD Blagovni promet.

Novi devizni zakon, ki nam omogoča razpolaganje z le dobrih 24% ustvarjenih deviz z izvozom, je povzročil še večjo surovinsko krizo, ki se posredno odraža tudi pri dobavah iz domačega trga. Tako se je občutno zmanjšala dobava celuloze iz Sremske Mitrovice in tudi do konca leta ne bo boljša, tako, da se bomo v bodoče poleg celuloze iglavcev borili tudi za listavce. Za boljšo dobavo celuloze iz uvoza smo poleg lastnih deviznih sredstev ter združenih sredstev s kupci uresničevali pripravljene ukrepe ob izidu novega deviznega zakona (terminski nakupi deviz, malo-obmejni promet z Italijo, kompenzacija s Poljsko, avstrijski kredit). Zadnji mesec je bila izredno kritična oskrba s klejivi, ker so vsi domači dobavitelji zaradi pomanjkajna deviz ustavili proizvodnjo. Problem smo delno rešili z uvozom, delno pa koristili domača sintetična klejiva, ki pa so skoraj neuporabna. Za naslednje mesece smo si z dinarskim doplačilom zagotovili dobave smolnih klejiv.

Pri prodaji na zunanem trgu se soočamo z vedno večjimi težavami. Velika ponudba papirjev na svetovnih tržiščih je povzročila upadanje cen ter zmanjšanje naročil. Zaradi precej slabe kvalitete naših papirjev in nesolidnih dobavnih rokov, smo izgubili precej starih naročnikov, pridobiti nove pa zahteva kar lep čas. Kljub težavam pa smo glede na lansko obdobje izvozili ca. 2100 ton več papirja, za ca. 1300 ton pa je bil presežen tudi plan v tem obdobju leta.

Celo na domačem trgu je zadnje čase povpraševanje po naših papirjih nekoliko upadlo. Nekateri kupci so se zaradi pomanjkajna papirja preusmerili na druge materiale (emblaža), drugi pa so zaradi zmanjšane obsega poslovanja tudi zmanjšali naročila. Pomanjkajne papirja na domačem trgu pa je kljub temu še vedno precejšnje.

Povpraševanju po tapetah na domačem trgu ne moremo slediti, še posebno ne v zadnjem času, ko je zaradi pomanjkajna premazov proizvodnja večkrat ustavljena.

Z devalvacijo dinarja in ostalimi ukrepi ZIS na področju zunanje trgovine se nam, upamo, obetajo boljši časi, saj bo možno razpolagati z večjim deležem ustvarjenih deviz; pogoj je le eden: še večji izvoz.

Milena Avbelj

Ustanovitev konzorcija

V ljubljanski regiji imamo že dlje časa odprto vprašanje, kje in kako odlagati različne strupene snovi in ostale posebne odpadne materiale. Trenutno se vsi odpadki odvažajo na centralno deponijo ob Cesti dveh cesarjev v občini Ljubljana Vič-Rudnik. Ta deponija je ustrežna za nestrupene in biološko razgradljive odpadke, medtem ko odlaganje posebnih strupenih odpadkov na tej lokaciji predstavlja potencialno nevarnost za mesto Ljubljana in okolico, kar se bo odražalo zlasti v prihodnjih obdobjih. Nadaljevanje sedanje prakse je treba v prid sedanjim in bodočim rodovom čimprej prekiniti in organizirano pristopiti k dolgoročni strokovni rešitvi. V ta namen je bil letos osnovan poseben iniciativni odbor, ki je izdelal os-

nutek »konzorcijalne pogodbe«, ki bi predstavljala začetek reševanja omenjene problematike. Iniciativni odbor je bil imenovan na pobudo Komunalnega podjetja Ljubljana in Skupnosti občin ljubljanske regije.

Pogodba predvideva, da bi delovne organizacije, ki jih problematika posebnih odpadkov zadeva (sem spada tudi Papirnica Vevče) — v našem primeru bi v razred posebnih odpadkov spadale različne kemikalije, ki iz kakršnihkoli razlogov postanejo neuporabne za proizvodnjo, npr. pokvarjene premazne mešanice, onesnažena organska topila, onesnažena ali izrabljena čistilna sredstva za strojno opremo), tvorile skupino podpisnikov, ki bi zbrali ustrezna finančna sredstva, potrebna najprej za pristop k

osnovanju začasne deponije in nato še sredstva, potrebna za investicijo v novo deponijo na eni ali več lokacijah, glede pač na vrste odpadkov.

Predvideno je, da bi s podpisom konzorcijalne pogodbe vsaka delovna organizacija prispevala 100.000 din, projektantske organizacije pa 50.000 din. Vlogo vodilne firme prevzame Komunalno podjetje Ljubljana TOZD »Javna higiena«. Poleg tega bi v sklopu konzorcija obstajal še »poslovni odbor« in »strokovne komisije«.

Glede na resnost položaja v zvezi z odlaganjem posebnih odpadkov je delavski svet DO Papirnice Vevče potrdil pristop k navedenemu konzorciju in odobril podpis pogodbe.

Dušan Kogej, dipl. inž.

Naša prizadevanja za nove vire energije

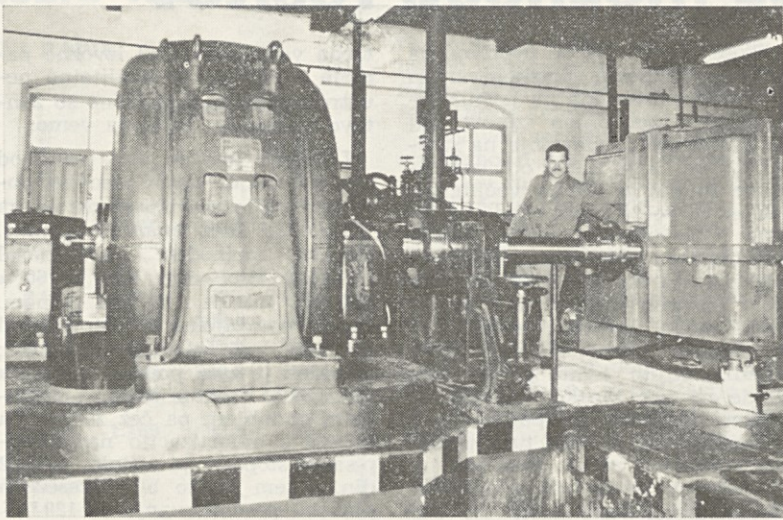
Hidroelektrarna Papirnice Vevče je na obeh bregovih Ljubljane v prostorih starega fužinskega gradu. Dolgo je že tega, kar so ti prostori bili preurejeni v električno centralo; na levem bregu leta 1896 — to je bila centrala I z dvema Jonval-Girardovima turbinama, iz katere je prejemale Janezija od leta 1897 dalje tok visoke napetosti. Tedaj je v obeh vevških obratih izdelave papirja tudi zasvetila električna luč. Hidroelektrarna Fužine — levi breg je bila ena izmed prvih elektrarn na Slovenskem.

27. oktobra letos je po dolgem času turbinsko halo na levem bregu Ljubljane v obnovljenem delu starega fužinskega gradu zopet izpopolnil zvok turbine. Zakaj je bila lep čas tišina na levem bregu smo povprašali vodjo oddelka za energetiko inž. Antona Zagorca?

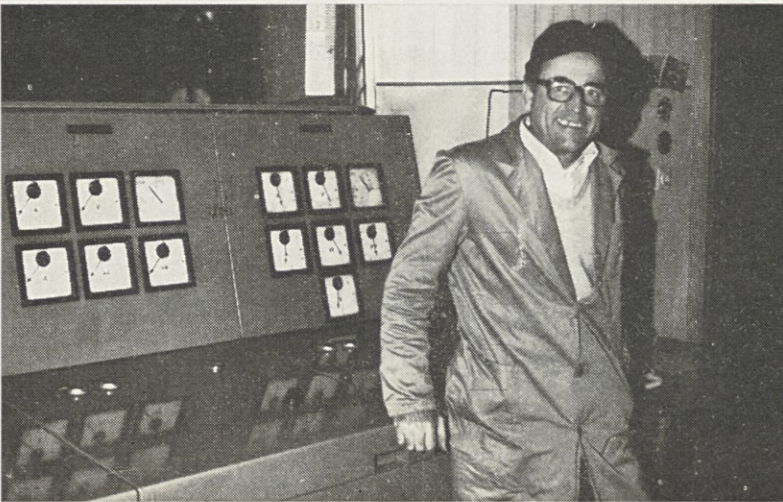
— HE Fužine je grajena za namestitve treh vodnih agregatov za pridobivanje električne energije in to na obeh bregovih Ljubljane. Agregat na desnem bregu je še vedno v obratovanju; eden od agregatov na levem bregu je bil zaradi dotrajanosti v celoti odstranjen in v teku je postopek za zamenjavo z novim, sodobnejšim in z večjo močjo, drugi agregat pa je sedaj ponovno usposobljen za obratovanje. Ta agregat je bil zgrajen in dan v obratovanje leta 1922, leta 1979 pa je zaradi dotrajanosti in zastarelosti multiplikatorja — naprave za prenos moči s turbine na generator s povečanim številom vrtljajev — ki je imel vgrajene lesene zobe, prenehal proizvajati električni tok. Na zahtevo zavoda za spomeniško varstvo Slovenije je multiplikator z lesenimi zobmi namenjen za muzejski eksponat.

Kaj smo vevški papirničarji pridobili s tem, ko se je turbinsko kolo v fužinskem gradu zopet začelo vrteti?

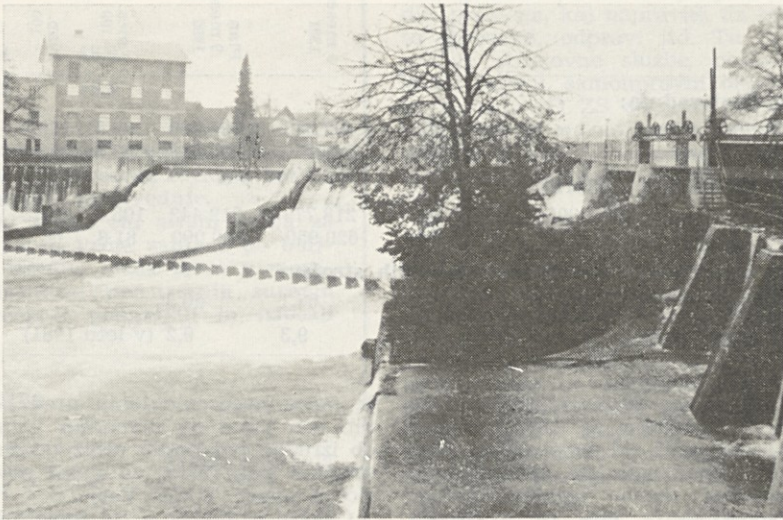
— 27. oktobra letos natančno ob 17.20 so turbinsko halo v fužinskem gradu zopet napolnili zvoki generatorja, obnovljene vodne turbine in novega multiplikatorja. Z aktiviranjem obnovljenega agregata za pridobivanje električne energije smo papirničarji zopet pridobili ob ugodnem stanju vode reke Ljubljane moč 670 kW na uro in s tem letno ca. 4500 MWh električne energije. To predstavlja za našo papirnico zmanjšan nakup električne energije iz zunanjega omrežja. Tako bo HE Fužine do vgradnje in zagona še nove predvidene turbine tipa Kaplan proizvajala ob ugodnem vodostaju moč 1550 kW in ca. 10.000 MWh na leto z obema agregatoma (levi in desni breg), kar predstavlja ca 17% el. moči in ca. 15%

Agregat na levem bregu Ljubljane v HE Fužine zopet obratuje in namelje 670 kW na uro; strojnik turbine Miljenko Arandžus je zadovoljen

Nadvse srečen pa je bil tisti dan — 27. oktobra popoldne, ko je tišina v turbinski hali na levem bregu Fužin napolnil zvok obnovljenega agregata, vodja HE Fužine tov. Milan Izgoršek

Vodno silo Ljubljane bomo na Fužinah skušali izkoristiti še v večji meri

porabe električne energije v Papirnici Vevče.

Kaj smo od obstoječih turbinskih delov porabili oz. obnovili, kaj je bilo napravljeno novega in kje ter kdo je bil izvajalec del?

— Od obstoječih delov agregata II smo obnovili vodno turbino z mehanizmom za regulacijo loput in ležaje, nameščen pa je nov multiplikator in »plavajoča« gred z dvema zobniškima sklopama. Dobavitelj nove opreme in izvajalec del je bil Lito stroj v tesnem sodelovanju z našo službo vzdrževanja. Za namestitev 16,6 ton težkega multiplikatorja je bila žerjavna proga opremljena z dodatnim nosilnim mostom in podprta z dodatnimi pomožnimi nosilci.

Kakšna je vrednost te investicije in v kolikem času se nam bo izplačala?

— Ta investicija nas bo stala okrog 6.000.000,— din in se nam bo izplačala v dobrem letu dni, saj bo potrebno v bližnji prihod-

nosti, ko bo vodostaj Ljubljane primeren, s pomočjo Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij sanirati od Ljubljane izprano in poslabšano podlago temeljev strojnice.

Ali so glede na vodne potenciale na Fužinah še kakšne možnosti dodatnih pridobitev električne energije?

— Glede na vodne potenciale na Fužinah je še možnost vgraditve novega agregata I s turbino tipa Kaplan in zamenjave sedaj aktiviranega agregata II s turbino Kaplan, tako da bi v končni fazi HE Fužine ob ugodnih vodah obratovala z močjo ca. 3 MW.

Z ozirom na veliko energetska krizo je naša nova pridobitev v HE Fužine nedvomno vredna velike pozornosti in odobravanja. Pa vendar se zdi, da je šlo to tako tiho mimo vevških papirničarjev. Kaj pravite na to?

— Zaradi pomanjkanja kroma za izdelavo odkovka za pastorek multiplikatorja in remonta stikalnice v Železarni Zenica, se je aktiviranje agregata II zavleklo za več kot leto dni, saj smo morali ta pastorek za devizna sredstva nabaviti v Avstriji. Tako navidezno tiho se je obnova te naprave odvijala zaradi tega, ker ni bil noben obljubljen rok spoštovan.

Glede na energetska krizo in stabilizacijske ukrepe je vsako znižanje proizvodnih stroškov papirja še kako dobrodošlo, v tem primeru pa še posebej, saj se bodo s predvideno zavezitvijo vode v Planinj vodne razmere reke Ljubljane za proizvodnjo električne energije pri mas močno izboljšale, s čimer se bo pri istih vgrajenih napravah proiz-

vodnja letne električne energije povečala.

Prav gotovo pa so zagona turbine na levem bregu Ljubljane najbolj veseli električarji, ki delajo v HE Fužine. Kakšni so njihovi občutki?

— Menim, da se mora te nove pridobitve veseliti sleherni član kolektiva Papirnice Vevče, še posebej pa zaposleni v HE Fužine, saj je mrtva strojnica ponovno oživela in prijeten je občutek, da se tudi v tem dislociranem delu papirnice proizvodnja povečuje.

In kako daleč smo z deli pri pridobivanju ustrezne dokumentacije za postavitev še ene turbine?

— Precej napora je že vložena v pridobivanje tehnične dokumentacije, potrebne za gradnjo predvidenega novega agregata I s turbino tipa Kaplan, ki bo na mestu odstranjene dotrajane turbine v HE Fužine. Opravljenih je bilo že mnogo poti in osebnih posredovanj za pridobitev predpisanih soglasij in mnenj v najkrajšem možnem času. Vsaka večja investicija se danes obravnava in pretehtava na različnih forumih, zahtevajo dodatne analize in poročila, celo konkurenčne ponudbe iz inozemstva, kar vse objekt draži in zelo zavlačuje pričetek gradnje, ob tem pa neizkoriščena energija reke Ljubljane nepovratno teče naprej in ne daje tega, kar bi lahko. Z osebnimi stiki se da zelo skrajšati čas za pridobitev prenekaterega soglasja, s tem pa je možno objekt toliko prej aktivirati.

Hvala za informacije.

Vida B.

PREMAKNJENI DELOVNI ČAS DA ALI NE?

Vsaka odločitev mora biti pretehtana

Pobudi za premaknitev delovnega časa v popolno dnevno svetlobo smo se seveda odzvali z razmišljanjem tudi v naši tovarni, čeravno ta pobuda velja za vse družbene službe oziroma za tisti del služb, ki imajo enozmerno delo in ki niso vezane na proizvodni proces. Torej bi bila možnost premaknitve začetka dela na poznejši čas pri nas v upravni stavbi za delavce delovne skupnosti skupnih služb in del delavcev TOZD Blagovni promet. Ker so delavci v Blagovnem prometu tesno vezani na proizvodnjo, zanje premaknitev dela ni možna, saj morajo že ob 6. uri zjutraj biti v stiku s proizvodnimi delavci.

Za delavce delovne skupnosti pa je bil s strani strokovne službe pripravljen predlog za premaknitev začetka dela s 6. na 7. uro in podaljšanja od 14. do 15. ure v okviru premakljivega delovnega časa. Na seji delavskega sveta de-

lovne skupnosti skupnih služb predlog ni bil sprejet iz naslednjih objektivnih razlogov:

— neprilagojenost javnih prevoznih sredstev; eventualna premaknitev delovnega časa bi za določene prometne linije povzročila precejšnje število izjem;

— močna delovna povezava nekaterih režijskih delavcev (vratarji, odprema gotovih izdelkov, referenti v programu, kadroviki, referent za socialno zavarovanje in še) s štiriizmenskim proizvodnim procesom;

— zaradi izjem bi bil prihranek energije zaradi manjše porabe za razsvetljavo vprašljiv; in gledano z družbenega stališča bi bil učinek ravno obraten, saj ta del ljudi ne bi spreminjal svojih ustaljenih navad glede jutranjega vstajanja oziroma spanja in bi — sicer vsak zase — tisti čas trošil energijo doma.

Andrej Mikelj

Navadno kritiziramo, treba pa je tudi pohvaliti

V času pomanjkanja nekaterih živil smo bili zadnje čase prav prijetno presenečeni nad založenostjo hladne kuhinje v papirniški restavraciji. Že nekaj časa lahko izbiramo med vrsto suhomesnatih proizvodov, sirov in ostalih mesnih izdelkov, ki jih v prodaji ni na pretek. Želimo si, da bi bila takšna izbira suhe malice, kot smo jo imeli oktobra in v začetku novembra, tudi v bodoče.

Komisija za inovacije v Papirnici Vevče je na seji 27. oktobra letos na pobudo strokovne službe sprejela sklep, s katerim

razpisuje

NATEČAJ KORISTNIH PREDLOGOV ZA PRIHRANKE ENERGIJE

S tem želimo vključiti čim širši krog delavcev v delovni organizaciji v prizadevanja za zmanjšanje porabe energije vseh vrst.

Vsaka dobra ideja bo primerno nagrajena. Predlogi, na osnovi katerih bomo uspeli prihraniti energijo, bodo nagrajeni po samoupravnem sporazumu o inovacijski dejavnosti v večjem znesku glede na vrednost realiziranega prihranka.

Predloge oddajte tajniku komisije za inovacije tov. Ivu Avblju.

VKLJUČITE SE V SKUPNA PRIZADEVANJA ZA VARČEVANJE Z VSEMI VRSTAMI ENERGIJE IN S TEM ZA STABILIZACIJO NAŠEGA GOSPODARSTVA.

Rok za oddajo predlogov je 15. december 1982.

POKONGRESNE AKTIVNOSTI

Uresničevanje politike združevanja dela in sredstev

Tretja komisija je na 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije proučevala vlogo ZSS pri uveljavljanju politike združevanja dela in sredstev na socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih temeljih. V tej komisiji je sodelovalo 150 delegatov in gostov, k razpravi pa se jih je prijavilo 73. Konkretne predloge iz razprav so bili posredovani ustreznim kongresnim komisijam.

Sindikatu je, glede na ustavno opredelitev, naložena naloga, da se bori za tak položaj delavskega razreda, ki ga opredeljuje samoupravni proizvodni odnos, obenem pa tudi, da se bori za samoupravno povezovanje in združevanje različnih področij družbenega dela, za razvijanje proizvodnih sil družbe in večjo storilnost dela.

Delegati so ugotavljali, da individualizem temeljnih organizacij, ki se večkrat pojavlja, temelji na skupinskolaštinski miselnosti, na zapiranju tako v občinske, kot v republiške meje. Veliko integracij ne temelji na delu. S temi pojavi se bo moral sindikat spopasti in postaviti v ospredje probleme skupnih interesov tako v delovnih, sestavljenih organizacijah, kot drugod, glede na razmerje do celotne skupnosti.

Združevanje sredstev in znanja je nujnost, saj v času, ko težko izpolnjujemo svoje obveznosti do tujine, ne bo sredstev za uvoz tujega znanja. »Skrajni čas je, da sindikat prične odločno akcijo stimulativena nagrajevanja vseh tistih, ki bodo kaj naredili za napredek proizvodnje!« je v svoji razpravi poudaril delegat iz Lenarta. In ta misel je bila vpletena tudi v številnih drugih razpravah. Delegati so tudi zatrjevali, da je treba nujno razvijati tudi sistem povezovanja osebnega in družbenega dela, ga primerno stimulirati in tako doseči družbeno pomembne cilje.

Smisel delovne organizacije je v dogovorjeni delitvi dela, v medsebojni odvisnosti, v skupnem razvoju. Zato je nujno pričeti z akcijo ugotavljanja dejanskih povezav med gospodarskimi subjekti, smisel prehoda materialov in storitev ter s takšno analizo priti do oblikovanja organizacij združenega dela, ki bodo resnično temeljile na delitvi dela, obvladovanju reprodukcijskih celot, kar pa bo tudi privedlo do ustrezne koncentracije družbenih sredstev in znanja.

Dosegli smo sicer pomembnejše rezultate znotraj delovnih organizacij, premalo pa pri povezovalnosti na dolgoročnejsih kvalitativnejših osnovah med OZD, ki so med seboj povezane bodisi delovno, surovinsko, poslovno ali kako drugače.

V zadnjem obdobju se je bistveno povečal obseg združevanja dela in sredstev za skupne naložbe na osnovah skupnega prihodka. Ustvarjene so tudi začetne osnove pri urejanju odnosov svobodne menjave dela v okviru SIS družbenih dejavnosti in SIS materialne proizvodnje. Vendar so delegati opozorili na to, da ti odnosi še ne zagotavljajo v zadostni meri večje učinkovitosti poslovanja teh dejavnosti; še vedno so odprta številna vprašanja obsega in meril za uresničevanje načel vzajemnosti in solidarnosti; temeljno vprašanje je še vedno: uskladištev med potrebami in dejanskimi materialnimi možnostmi.

Še vedno je prisoten proračunski odnos med delavci TOZD in delavci delovnih skupnosti skupnih služb. Delavci v delovnih skupnostih skupnih služb morajo z delavci temeljnih organizacij urejati medsebojne odnose tako, da bo njihov dohodek dejansko odvisen od prispevka k ustvarjenemu dohodku TOZD.

Delegati so tudi ugotavljali, da zaradi nespoštovanja potrebnih

predpriprav za sprejemanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, predvsem v delu dejanskega ugotavljanja posamičnih in skupnih interesov ter njihovega usklajevanja, prihaja do formalnega sprejemanja obveznosti brez zadostnih možnosti dejanskega vpliva delavcev na predlagane rešitve in tako do številnih ovir pri izvajanju sprejetih pravic in obveznosti.

Za nadaljnji razvoj in krepitev združevanja dela in sredstev so izredno pomembni skupni načrti reprodukcijsko povezanih OZD, kot so ugotavljali mnogi delegati v svojih razpravah: usklajeni samoupravni in družbeni plani so temelj združevanja dela in sredstev ter dohodkovnega povezovalnosti delavcev. Z njimi bi preprečili motnje v reprodukcijskih verigah. Delegati so podprli predvsem združevanje sredstev v vnaprej opredeljenimi programi, cilji in učinki glede na proizvode, poslovne in delovne potrebe in interese v TOZD, DO in SOZD ter tudi v bankah. Zato se bodo sindikati še bolj aktivno vključevali v pripravo skupnih osnov in meril za samoupravno in ekonomsko učinkovito organiziranje TOZD, DO in SOZD. Pri tem mora biti močno poudarjena odgovornost vseh med seboj povezanih subjektov pri uresničevanju sprejetih materialnih obveznosti.

Pri skupnih naložbah mora združevanje dela in sredstev postati odločujoč faktor, z natančno opredelitvijo samoupravnega od-

ločanja in odgovornosti za vsako fazo naložbe posebej.

Še posebej je bilo poudarjeno združevanje dela in sredstev ter znanja pri izgradnji kompleksnih projektov v tujini.

Postavljena je bila tudi zahteva, da delavci v TOZD, DO in SOZD poleg rezultatov svojega gospodarjenja obravnavajo tudi rezultate gospodarjenja z družbenimi sredstvi tako SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, bank in drugih oblik združevanja dela in sredstev. Za povečevanje kapacitet družbenih dejavnosti morajo biti za srednjeročno obdobje zagotovljena tudi sredstva za izvajanje programov v njih.

Še nadalje si bodo sindikati prizadevali za krepitev medsebojnega akcijskega sodelovanja na enotnem jugoslovanskem trgu. Odnose v reprodukcijskih povezavah je treba urediti tako, da bo omogočena konkurenčnost skupnega proizvoda tako na domačem, predvsem pa na tujih trgih. Ukrepi tekoče ekonomske politike naj bi učinkoviteje spodbujali razvoj odnosov v skupnem prihodu.

Delegati so ocenili, da bi razvoj proizvodnih sil ob znatno hitrejšem uveljavljanju skupno ustvarjenega dohodka in svobodne menjave dela z aktiviranjem velikih potencialov živega in minulega dela omogočal premagovanje nastalih gospodarskih težav.

Vida Bartol

DELEGATI POROČAJO:

Vedno večja konkurenca na zunanjih trgih, naročil enostavno ni

Člani republiškega odbora Sindikata delavcev papirne, grafične, založniške in časopisne informativne dejavnosti Slovenije smo konec septembra obravnavali med drugim tudi letošnje gospodarjenje v panogi, ki se odvija pod pritiskom zunanje zadolženosti in odplačevanja dolgov, ob problemih, ki so preneseni še iz preteklih let, kot so visoka inflacija ter rast investicijske, skupne in splošne porabe. Glede na obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji in ob upoštevanju produktivnosti dela kažejo doseženi rezultati na pripravljenost delavcev, da tudi v zoženih materialnih okvirih gospodarjenja dosega planirane proizvodne rezultate.

Nalog, ki so si jih z resolucijo začrtali glede uresničevanja ciljev ekonomskih odnosov s tujino, povečanje izvoza na konvertibilno področje, ne uresničujemo v celoti. Stopnja pokritosti uvoza z izvozom je bila dosežena 89,1 odstotno. Po osmih mesecih letošnjega leta smo še vedno več uvažali kot izvažali. Po podatkih Splošnega združenja za celulozno in papirno dejavnost smo v osmih mesecih letošnjega leta imeli za 3 milijarde 86 milijonov din uvoza, izvoza pa le 2 milijardi 410 milijonov din. In ves ta izvoz v dejavnosti je realiziral SOZD Slovenija papir. Do sedaj ni bila dana prava podpora tistim delovnim organizacijam, ki so izvažale ekonomsko upravičeno; šele z novimi resolucijskimi ukrepi bomo izvajali selektivni izvoz in tako takšne izvoznike res stimulirali. Kljub temu pa se (pripomba tov. Markovičeve) predvideva slabšanje dohodkovnega položaja izvoznikov. Fizični obseg proizvodnje bo do konca leta imel le 1% stopnja rasti, kar realno predstavlja padec.

V razpravi je predsednik kolegijskega poslovodnega organa SOZD Slovenija papir tov. Miro

Varšek dejal, da so bili v letošnjem polletju stroški surovin in reprodmaterialov zaradi podražitev in kurza dinarja nasproti valutni za 53% večji kot v istem obdobju lani. Akumulacija na zaposlenega delavca je letos komaj 83% z ozirom na leto 1981, torej akumulacija delovnih organizacij, članic SOZD Slovenija papir, pada. Fizična proizvodnja in celotni prihodek sta se povečala za 32%; porast celuloze je bil 2,4 odstoten, lesovine pa 11,5%, kar kaže na rentabilno produktivnost.

V jugoslovanskem merilu predstavlja SOZD Slovenija papir 57,6% celotnega konvertibilnega izvoza, medtem ko je bil njegov uvoz iz konvertibilnega trga 34,2 odstotka vse jugoslovanske papirne industrije; razmerje izvozu-vozu torej kaže SOZD kot 22% pozitiven v prid izvoza.

Članice SOZD so v prvem polletju letos ustvarile skupaj 4% več izvoza kot uvoza; posamezne delovne organizacije dosegajo naslednje pokritje: Krško 74% (kompleten les iglavcev mora pridobiti iz uvoza), Sladkorska 159%, Papirnica Vevče 185% (najboljše pokritje), Radeče le 55 odstotkov, Količevo 89% in KTL 99%.

V devetih mesecih lahko ugotavljamo, da smo še pozitivni izvozniki z usklajenim planom SISEOT. Vendar pa obenem tudi ugotavljamo, da cene na zunanjem trgu silno padajo, da vlada velika recesija in da naročil ni, tudi v vevški papirnici ne, ki je bila do sedaj najbolj akumulativni izvoznik. Vevčani smo letos dosegli komaj 92% lanske izvozne cene, drugi pa še manj. Konkurenca na zunanjih trgih je vedno večja in naročil za tretji kvartal enostavno ni. Železniške prevoze še vedno plačujemo z devizami, zapadla pa bodo tudi prva plačila terminskih nakupov.

Če bi se hoteli obdržati na planirani ravni, bi morale posamez-

Akcijske usmeritve zveze komunistov

Tako na seji centralnega komiteja ZKJ kot ZKS so se dogovorili za nadaljnje aktivnosti. Vsebinski poudarek dogovora je predvsem usmeritev uresničevanja ekonomske stabilizacije ter idejna in akcijska krepitev zveze komunistov, kar je pogoj za uspešno reševanje aktualnih problemov v slehernem okolju.

Dogovorjeno je tudi, da se bodo posvetili še nadaljevali po posameznih področjih, s katerimi naj bi spodbudili nadaljnje vsebinske dogovore in to ne le na občinskih ravneh, marveč v sleherni osnovni organizaciji zveze komunistov ter s tem mobilizirali podobno aktivnost tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih institucijah.

Še posebej pa bo ta akcija okrepjena v okoljih, kjer zaradi najrazličnejših vzrokov ne dosegamo pričakovanih rezultatov in napredka v organizacijah združenega dela in v družbi kot celoti. Pri tem ne gre zapostavljati vseh vrst stalne odgovornosti in nadzora nad izvajanjem politike ekonomske stabilizacije.

Zapletenost razmer in časa zahteva, da usmerimo pogled predvsem na danes in jutri, torej na sedanje in dolgoročne naloge. Sila napačno bi bilo, vsa naša prizadevanja in sile obrniti nazaj in se omejevati le na posamezne napake, čeprav je jasno, da so nam dosedanje izkušnje našega obnašanja dobra šola za prihodnost. Velja temeljito oceniti vzroke in posledice slabosti v vsakem okolju in seveda na vseh ravneh.

Sklepi nas obvezujejo tudi na področju odgovornosti oziroma

neodgovornosti odnosa do družbene lastnine; osvetliti je treba odnos vsakega posameznika do vrednosti, ki so nam skupne.

Člani zveze komunistov moramo biti resnično enotni pri uveljavitvi pojma združenega dela in to z lastno pametjo in rokami. Ena od bolečih izkušenj je ta, da smo naše znanje in sposobnosti premalo usmerjali v ekonomski vidik nadaljnjega razvoja.

Akcijske usmeritve zveze komunistov moramo torej stalno dopoljevati in dograjevati z novimi pojmi razvoja naše samoupravne družbe. Člani zveze komunistov moramo v večji meri prisluhniti tistim delavcem, ki opozarjajo na pomanjkljivosti in napake, ki se porajajo v vsakdanji praksi.

Vedno moramo življenje gledati z odprtimi očmi in biti občutljivi za pojave, ki se porajajo v naši družbi, še predvsem pa na gibanja rezultatov proizvodnega procesa. Žal moramo ugotoviti, da smo člani zveze komunistov v vrstah delavcev premalo prisotni in z osebnim delom premalo učinkoviti pri iskanju in razreševanju gospodarskih težav, ki nas spremljajo že nekaj časa. V tem trenutku je za nas najbolj pereč problem redne in nemotene dobave reprodukcijskega materiala in ostalih nujno potrebnih surovin za nemoteno delo.

Izogibati se moramo širokih ne vsebinskih sestankov in razprav, ne da bi vsak v svojem okolju skušal delovati akcijsko in ustvarjalno. Naše stalne naloge (brez fraz) so te, da neprenehoma bomo nad kvaliteto in kvantiteto proizvodov. Za potrebe dela in ustvarjalnosti je še veliko treba postoriti, na prvem mestu pa je vsekakor ocena in vrednotenje dela, ki izvira iz rezultatov dela. Dohodkovno razmerje je ključna točka nedorečenosti, ki jo je treba podrobneje dodelati in večpiti v samoupravni mehanizem kot stalno obliko motivacije delovne storilnosti.

Komunisti se moramo oprijeti dela v bazi, kjer delavci združujejo delo in sredstva. Skrbeti moramo, da so odnosi med delavci na zadovoljivi ravni, saj le na ta način lahko pričakujemo dobro počutje, kar je za zopet pogoj za boljšo in večjo ustvarjalnost.

Naše akcije ne smejo kloniti pritiskom, pa čeprav gre za ceno osebnega odrekovanja. Pred očmi naj nam bo vedno ekonomski vidik, tega pa lahko še izboljšamo edinole z boljšim delom in samoupravnim obnašanjem tako znotraj TOZD, kakor tudi na nivoju delovne organizacije kot celote.

Člani zveze komunistov ne smemo čakati, da se bodo zadeve same po sebi spremenile oziroma normalizirale; stalno in v vsaki sredini mora biti prisotno naše delovanje. Da stvari, kakršne so danes, ne smemo gledati z nekakšnim strahom in odporom. Gospodarski trendi nas stalno opozarjajo na večjo prisotnost vseh družbenih sil, kjer je seveda prisoten človek.

Družba kot celota je gibanje, ki ga sestavljajo delovne množice. Le samoupravno osveščeni ljudje, predvsem pa člani zveze komunistov, lahko uresničujejo politiko ekonomske stabilizacije. V sedanji situaciji vse kaže na to, da se bo treba v večji meri lotevati svojega lastnega dela. Otresti se bo treba vsevrstnih nesamoupravnih in nehumanih navlak. Sedanje stanje pa je odraz našega dosedanjega obnašanja.

Veliko oporo in pomoč pričakujemo delavci v združenem delu od tretjih sej ZKJ in ZKS ter od stališč desetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Pričakujemo od naših delegatov, da pridobljene usmeritve prenesejo med nas v vsakdanje delo in življenje.

Veliko zastavljenih nalog, ki so stalne in jih bo potrebno sprosti dopoljevati, čaka na nas komuniste,

Vida B.

Ciril Zupančič

PREDSTAVLJAMO VAM TOVARNO CELULOZE OBIR:

Slovinci tostran in onkraj meje sodelujemo na trdnih ekonomskih osnovah

Tako lahko upravičeno trdimo za poslovanje jugoslovansko-avstrijskega mešanega podjetja TOVARNO CELULOZE OBIR, katere solastniki smo v sklopu SOZD Slovenija papir tudi vevški papirničarji.

Tovarna celuloze OBIR, prej imenovana Reberca, je bila zgrajena leta 1890 na temeljih takratnih fužin. Leži v vasi Miklavževu-Miklaushof v županiji Železna Kapla v dolini reke Bele ob pobočju kamniških Alp, kjer živi pretežno del slovenske manjšine v Avstriji. Od jugoslovansko-avstrijske meje, gorskega prelaza Jezersko, je oddaljena le 25 kilometrov.

Reberca je bila stara, iztrošena avstrijska tovarna celuloze v lasti gospe Erkerjeve, ki je leto dni stala potem, ko je prišlo do finančnega poloma in predno jo je SOZD Slovenija papir odkupil s 70% deležem osnovnega kapitala. Leta 1979 smo se delavci štirih slovenskih papirnic, članic SOZD Slovenija papir — Vevče, Količevo, Radeče in Sladkogorska — samoupravno odločili, da odkupimo 70% osnovnega kapitala Reberce in soustanovimo mešano jugoslovansko-avstrijsko podjetje TOVARNO CELULOZE OBIR. 30% lastništva tovarne je odkupila avstrijska firma Donau-Finanz z Dunaja, kar je zneslo 3 mil. A. Sch., osnovni kapital štirih slovenskih papirnic pa je bil 7 mil. A. Sch. Poleg tega je SOZD Slovenija papir bil dolžan vložiti še 49 mil. A. Sch. kredita za tovarno Obir (inozemski kredit, ki ga je najela nova družba Obir z garancijo Ljubljanske banke), firma Donau-Finanz 21 mil. A. Sch. kredita, avstrijska zvezna vlada je prispevala 16 mil. A. Sch. sredstev za investicije, koroška vlada pa je plačala sušilni stroj za celulozo — ca. 8 mil. A. Sch. Na našo tovarno je tako odpadlo 1/4 obveznosti SOZD Slovenija papir, kar je zneslo 14 mil. A. Sch.

V tem mešanem podjetju — družbi z omejenim jamstvom — zastopa SOZD Slovenija papir predsednik poslovnega odbora SOZD tov. Miro Varšek, firmo

Donau-Finanz pa dr. Erhard F. Grossing. Od ustanovitve pa do letos je bil v tovarni Obir poslovodja Stane Koselj, direktor radeške papirnice, od 21. aprila 1982 dalje pa je poslovodja dr. Feliks Viesser, katerega poznamo že dlje časa tudi kot predsednika Zveze slovenskih društev na Koroškem. Tehnični direktor je tov. Friederich Haller, ki je v tej tovarni zaposlen že preko 40 let, jo pozna do obisti in je tudi sedaj,

200 ljudi, od katerih je 30 nameščencev. Ob tem moramo poudariti, da od teh tridesetih le 12 ljudi dela v pisarnah oz. po naše v administraciji, ostali pa so mojstri in vodje, ki po avstrijski zakonodaji spadajo v plačilni rang nameščencev. Tovarna obratuje neprekinjeno v štiriizmenskem turnusu in sedaj proizvede 100 ton sulfidne celuloze dnevno, kar pomeni viden porast proizvodnje. V novi proizvodni hali je montiran

vezanih sredstev. Letno kupijo približno 200.000 kubičnih metrov lesa in to 60% na Koroškem, ostalo pa na avstrijskem Štajerskem. In lesa ne kupujejo od velikih trgovcev, pač pa je njihov interes, dobiti les od kmetov in žagarjev; kar okoli 1300 individualnih dobaviteljev imajo na svojem seznamu.

Seveda pa imajo zagotovljeno tudi prodajo celuloze; vso kupijo namreč slovenske tovarne papirja. Tako je Obir surovinska baza za nas Vevčane in ostale tri vlagatelje, katerim pa se bosta skoraj gotovo z dodatnim deležem odkupa kapitala priključili še Kartonažna tovarna Ljubljana in Djuro Salaj Krško. Med letom je dogovorjena cena obirske celuloze stalna, ne glede na morebiten padec ali pa porast na svetovnem trgu.

V lanskem letu smo poleg Sladkogorske dobili Vevčani dobršen del celuloze iz Obirja, ki nas je kar nekajkrat rešil pred zastrašujočo tišino naših papirnih strojev. Bližina te surovinske baze, pa čeprav kupljene za devize, je le velike vrednosti, saj je dobava kratka in sprotna; izjema niso niti sobote.

Naj še omenimo, da je promet v Obirju 300 mil. A. Sch., da ga bodo z dodatnimi investicijami in inovacijami še povečali, da so v lanskem letu poslovali celo z nekaj ostanka dohodka in da obeti za letošnje gospodarjenje lepo ka-

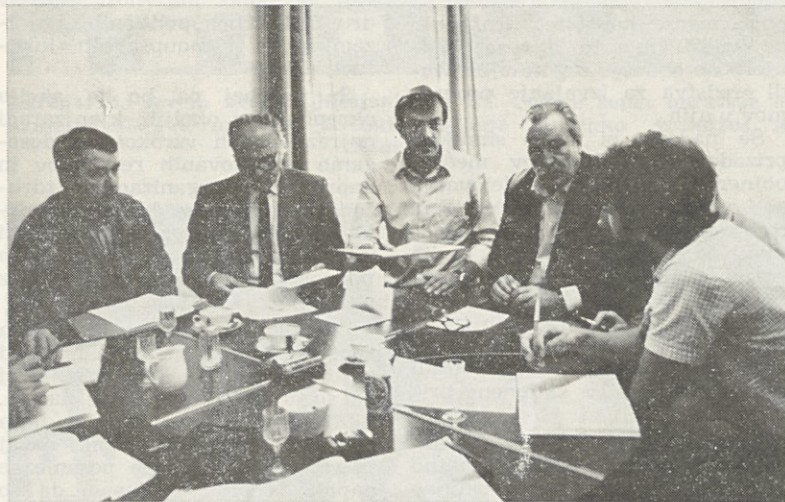
žejo. Seveda pa bi bila celulozna tovarna, če ne bi imela ob sebi tovarn papirja, slej ko prej zapisa smrti.

V sami tovarni je moč opaziti neverjeten trud za urejene odnose med delavci in z obratnim svetom, ki je informiran o vsem, kar se v tovarni dogaja. Stalno je prisotna skrb za ekonomično delo in za zagotovitev delovnih mest v daljšem obdobju. Osebnih dohodkov delavcev so glede na velikovski okraj v zgornji tretjini, tudi zato, ker so kolektivne pogodbe avstrijske industrije celuloze in papirja ugodne.

Živa je tudi želja, da s partnerji ne bi imeli samo poslovnih odnosov, pač pa naj bi bila omogočena kontinuiteta sodelovanja med delavci tudi na kulturnem, športnem in drugih področjih. Zato so tudi tesno povezane z domačimi prosvetnimi društvi in kulturno-prosvetnim društvom Zarja, kateremu nudijo veliko vsestranske podpore.

Obstoj podjetja — TOVARNE CELULOZE OBIR — je tudi prispeval k temu, da so odnosi med ljudmi v slovensko in nemško govorečem prostoru dobri, prispeval k še boljšemu sodelovanju med Koroško in Slovenijo, ki ga ne moremo graditi na velikih besedah, pač pa s koristimi od ekonomskega sodelovanja, ki jih imajo ljudje na obeh straneh meje.

Vida B.

Seje uredniškega odbora informativnih glasil SOZD Slovenija papir v tovarni Obir se je udeležil tudi inženir Božo Igljč (drugi z leve); poslovodja dr. Feliks Viesser (tretji levo) in tehnični vodja Friederich Haller sta predstavila tovarno in delo v njej

v tej fazi rekonstrukcij in improvizacij, glavna strokovna gonilna sila.

Nabavo lesa kot osnovne surovine opravlja Peter Kuhar, sedaj častni član Kulturno-prosvetnega društva Zarja iz Železne Kaple, prej pa njegov dolgoletni predsednik; predsednik obratnega sveta (ki bi ga morda lahko nekako istovetili z našim delavskim svetom) pa je Adolf Strasser.

Tedaj, ko je SOZD Slovenija papir vstopil v omenjeno družbo Obir, je bilo v tovarni zaposlenih 250 ljudi, proizvodnja pa je znašala 60 ton sulfidne celuloze na dan. Danes zaposluje tovarna

»nov« izžemalni stroj, ki bo odpravil vsa ozka grla in ob polnem teku omogočal proizvodnjo 140 do 150 ton celuloze dnevno. Ta stroj je obirska tovarna kupila na Norveškem, starega 10 let, vendar za njihove potrebe še silno uporabnega in celo modernega. Delavci iz tovarne Obir so ga sami na Norveškem demontirali in doma kompletno fer z dodatnimi inovacijami postavili in pogнали v tek. Tako dobro poznajo njegovo drobovje, da so za kakršnokoli okvaro sami odlični serviserji in zastojev praktično ni. Pa ne samo zaradi dodatnih investicij, tudi zaradi izredne pridnosti in dobre volje za vsako delo so delavci te tovarne pogнали stroje v dober tek. Zavedajo se tudi, da je bila odločitev SOZD Slovenija papir rešitev za Reberco in s tem za kruh velikega števila družin koroških Slovencev. Vsi zaposleni so domačini, ki živijo v okolici Železne Kaple na dvojezično govorečem območju; župan Železne Kaple je tudi delavec v tej tovarni. Tudi v sami tovarni sta oba jezika — slovenski in nemški — popolnoma enakovrsta. Za tamkajšnje avstrijsko in slovensko gospodarstvo je obstoj tovarne Obir izrednega pomena, posebno tudi zato, ker je sezonska brezposelnost v občini Železna Kapla izredno visoka.

Pomembnosti te tovarne se zavedajo tudi politični delavci in koroška deželna vlada, zato nudijo vse možne ugodnosti pri njenem nadaljnjem razvoju. Tudi vodstvo tovarne se trudi, da iz razpoložljivih avstrijskih denarnih virov skuša pridobiti čim več sredstev. Za novo proizvodno halo so od ministrstva na Dunaju uspeli dobiti 16 mil. A. Sch. posojila, katerega pa ni potrebno vrniti, če tovarna, ki zaposluje več kot 140 delavcev, po prejemu le tega obratuje vsaj še 10 let. To je izredno dober način kreditiranja, gledan z gospodarskega zornega kota države. In tega načina se bodo v Obirju posluževali tudi pri bodočih investicijah. Za razna večja dela skušajo pridobiti slovenske firme, žal pa so te velikokrat nekonkurenčne.

Surovinsko osnovo imajo za mnogo let zagotovljeno, saj je lesa v Avstriji na pretek in tako ga imajo včasih kar preveč na zalogi, s tem pa seveda tudi več

V Železni Kapli je še eno mešano jugoslovansko-avstrijsko podjetje — Hotel OBIR, lep, s prijetnimi in sila gostoljubnimi ljudmi, ki so v njem zaposleni — sami koroški Slovenci in z dobro kuhinjo. Zgrajen je v modernem slogu, pa vendar izžareva toplina in domačnost. Kljub temu, da leži, skoraj bi lahko rekli utesnjen v dolini reke Bele, v pravzaprav ne preveč turističnem kraju, so rezultati poslovanja zelo ugodni. Trud za pridobitev in ohranitev gostov je tu na izredni višini

Pot spominov in tovarištva

V letu 1972 je bila s strani delovnih ljudi in občanov Ljubljane, pa tudi širše slovenske javnosti, sprejeta pobuda za izgradnjo Poti spominov in tovarištva, ki naj bi potekala po bivši trasi okupatorske žice, ki je v letih 1942—1945 oklepala Ljubljano. Graditev 33 km in 561 m dolge spominske poti, ki poteka po ljubljanskih občinah Moste-Polje, Vič-Rudnik, Šiška in Bežigrad, se je pričela v letu 1978. Sredstva za izgradnjo pa so prispevali delovni ljudje Ljubljane, družbenopolitične skupnosti in ostali udeleženci te politične akcije. Tudi vevški papirničarji prispevamo svoj del. Do sedaj je bilo zgrajeno preko 15 km Poti spominov in tovarištva, pri gradnji pa so s prostovoljnimi delom sodelovale vrste mladinskih delovnih brigad, vojaki in starešine, delavci in drugi. Prav njim gre zasluga, da je Pot spominov in tovarištva dograjena do sedanjega stanja.

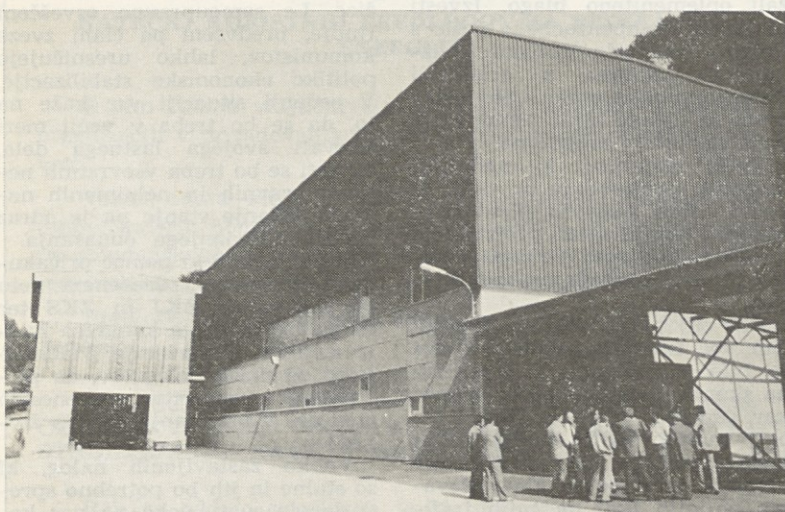
Skrb za že zgrajene odseke, tj.

zelene površine in parkovno ureditev Poti spominov in tovarištva, je prevzelo Komunalno podjetje Ljubljana, za spomenike in obeliske ob trasi poti pa bodo v bodoče skrbele tiste KS, delovne organizacije in šole, skozi katere teče trasa Poti spominov in tovarištva.

Ze sedaj, v času gradnje, služijo posamezni dograjeni odseki Poti spominov in tovarištva sprostitvi in rekreaciji otrok, mladini, odraslim in starejšim občanom, pa seveda tudi manifestativnim prireditvam, ki so značilne za mesto Ljubljana.

Z dograditvijo bo Pot spominov in tovarištva ne samo spomenik narodnoosvobodilnemu boju mesta Ljubljane — mestu heroju, ampak tudi večno priznanje prebivalcev Ljubljane vsem tistim, ki so v najtežjih časih, ko je Ljubljano obkrožala okupatorska žica, za osvoboditev razdajali svoja življenja.

Joža Razdevšek

Nova hala izžemalnega stroja za celulozo v tovarni Obir

IZ KRAJEVNE SKUPNOSTI:

Trgovina, komunalna urejenost, športni objekt, transformatorja, novelacija zazidalnega načrta, nova osnovna šola, telefoni

15. oktober letos je bil rok, ko naj bi vsi nosilci planiranja uskladjali svoje srednjeročne planske dokumente z občinskimi oz. z republiškim srednjeročnim planom. Naloga, ki jih je KS Vevče-Zg. Kašelj zapisala v srednjeročnem programu za obdobje 1981 do 1985, so bile že pred sprejetjem na skupščini KS v lanskem letu usklajene z občinskimi srednjeročnim planom, seveda v okviru finančnih možnosti. Na spremembe in dopolnitve srednjeročnega programa dela so se organi KS dobro pripravili, saj je razprava potekala najprej v predsedstvu krajevne konference socialistične zveze, nakar je svet KS sprejel določene sklepe in stališča, ki jih je potrdila tudi skupščina KS, dokončno pa je o njih razpravljal in jih tudi sprejel zbor krajanov na seji 15. 10. 1982 v dvorani Kulturnega doma Vevče.

Na vseh sejah je bil prisoten tov. Drago Ognjanovič — pred-

sednik odbora za komunalno ureditev pri svetu KS, ki je prisotnim razlagal predviden izpad nekaterih elementov iz srednjeročnega plana KS.

Prisotni so se strinjali, da bo odpadla predvidena izdelava tehničnega dela zazidalnega načrta ter izdelava programskih rešitev komunalnih naprav z zbirno karto in aproksimativnim izračunom stroškov urejanja v soseski MS 106 in MS 106/1 ter izdelava dokumentacije za realizacijo zazidalne osnove (vzhodni del Zg. Kašlja, kjer so predvidene vrstne hiše). Krajsani so že na zboru v Zg. Kašlju meseca junija letos programsko zasnovo zavrnili do tedaj, ko bo rešena kompletna prometna (Kašeljska cesta) in komunalna ureditev celotne soseske MS 8/3. Novelacija zazidalnega načrta MS 8/3 je bila predvidena v tem srednjeročnem obdobju, vendar je odpadla. Tov. Dešman — sekretar Sekretariata za urbanistične in gradbene za-

deve občine Moste-Polje, ki je bil prisoten na zboru, pa je dejal, da je kljub predvidenemu izpadu le potrjena izdelava novelacije, tako da naj bi bil osnutek razgrnjen že v februarju prihodnjega leta.

Na področju elektrifikacije je predvidena izgradnja dveh transformatorskih postaj za potrebe vzhodnega dela Zg. Kašlja, kjer je oskrba z el. energijo res kritična. Pristojen organ občinske skupščine je že izdal lokacijsko dovoljenje, tako da ni ovir za pričetek izgradnje.

V srednjeročnem programu KS je zabeleženo, da bo v tem obdobju pripravljena ustrezna dokumentacija in pridobljeno zemljišče za izgradnjo nove trgovine v Zg. Kašlju. Prisotni so na zboru ponovno potrdili lokacijo, ki je bila izglasovana že na zboru krajanov v Zg. Kašlju 12. 6. 1980, sklep o izbiri lokacije pa je bil posredovan tudi občinskemu Sekretariatu za urb. in gradbene

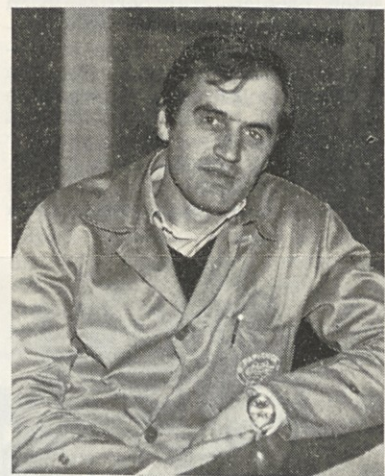
zadeve. Lokacija nove trgovine je predvidena na zahodni strani obstoječe trgovine, torej v podaljšku. Ker pa to zemljišče po trenutno veljavnem zazidalnem načrtu ni predvideno za preskrbovalni center, bo pri novelaciji vsekakor potrebno sklep krajanov upoštevati. Iz srednjeročnega programa KS odpade del komunalnih naprav (kanalizacija, dokončanje vodovoda), kjer pa gre za manjše posege, ki ne bodo bistveno prizadeli komunalne opremljenosti KS.

Zahteva po ohranitvi obdelovalnih površin je terjala skrebnje površin, namenjenih športni oz. rekreativni dejavnosti. Kot je bilo že mnogo napisanega, je potrjena **programska zasnova športnega parka Vevče**, ki jo je izdelal »Projekt« Ljubljana. Na

jeno, da se je potrebno zavzemati za izenačevanje pogojev šolanja v celotnem mestu Ljubljana in upoštevati dejstvo, da Osnovni šoli Edvarda Kardelja, ki je že sedaj prenapolnjena, grozi trizimenski pouk. Ker skupščina samoprispevka III predloga sprememb vrstnega reda gradnje objektov še ni potrdila, so še možnosti za skrajšanje pričetka roka gradnje naše osnovne šole. Krajsani so soglasno vztrajali pri premaknitvi le-tega v I. fazo, torej v leto 1983. Tov. Dešman je pojasnil potek pridobitve lokacije za osnovno šolo in dejal, da je bila lokacija ob Zdravstvenem domu izvzeta iz zazidalnega načrta, pri čemer je bil sprejet izredni odlok o lokaciji, nakar so bili podani pogoji za naročilo lokacijske dokumentacije. V tem času so se s

KRAMLJAMO Z VAMI:

Mitja Predalič

15. leto združuje delo v Papirnici Vevče izmenski vodja izdelave papirja v tako imenovani »stari« proizvodnji Mitja Predalič. Letos spomladi je bil zopet izvoljen za predsednika delavskega sveta TOZD Tehnični papir. Ker vemo, da se pri izvrševanju te funkcije srečuje z vrsto problemov, smo mu v zvezi z njimi zastavili nekaj vprašanj.

Kot je znano, pripravljajo gradivo za odločanje na sejah delavskega sveta strokovne službe, vsaka pač za svoje področje, tehnično pa se uredi v oddelku za informiranje. Vsak delegat prejme gradivo in tega navadno ni malo. Kako menite, so delegati zadovoljni s pripravo gradiva, s pravočasnostjo prejetja le tega, vsebinsko pripravo predlogov?

Po mojem mnenju smo z vsem tem lahko kar zadovoljni, le s pravočasnostjo prispetja gradiva včasih ne, kar je v največji meri krivda nekaterih strokovnih služb, ki do zadnjega čakajo z dostavo gradiva v informativni oddelku.

Vemo, da obravnavamo na vsaki seji veliko točk, o katerih naj bi se vsak delegat posvetoval s svojimi sodelavci ter njihovo mnenje posredoval na seji! Zato je še toliko bolj pomembno, da dobimo gradivo pravočasno, posebej za tiste, ki delamo v izmenskem delu!

Včasih se tudi zgodi, da se je treba o kakih stvarih odločiti tik pred zdajci in da delegati o tem niso bili pravočasno obveščeni, pač pa šele neposredno na seji. Kako ukrepite v takšnem primeru?

To se niti ne dogaja tako redno. V primeru, da je stvar res nujna, moramo o njej odločiti pač sami na podlagi medsebojne razprave, če pa je le mogoče, preložimo takšno točko na naslednjo sejo. Naša želja pa je, da bi se to čim manjkrat dogajalo, kajti mi smo delegati in ne poslanci! Težko je namreč odločiti samo v svojem imenu, mnenja ostalih delavcev pa ne vemo.

Prav na sejah delavskega sveta TOZD Tehnični papir se že daljši čas srečujemo s problemom nesklepnosti in opažamo, da nekateri voljeni delegati enostavno ne prihajajo na seje. Vemo, da so s tem iz odločanja izključene tiste delovne enote, iz katerih delegati niso prisotni na sejah in

pravnih organih združenega dela, pa tudi tu ni popoln. Zakaj ne in kako bi ga lahko izpopolnili? Ali je temu kriva prenizka zavešt, premajhne izkušnje, neznanje?

Samega delegatskega sistema ne bi kazalo spreminjati, temveč ljudi izobraževati in to tako strokovno kot tudi o samoupravljanju, kar bi gotovo pozitivno vplivalo na marsikatero odločitev! To se vidi že, ko razpravljamo o problemih, ki se direktno tičejo določenih ljudi. Takrat se razvije živahna razprava, ko pa razpravljamo o raznih drugih stvareh, ki so za celotno OZD oziroma TOZD še kako pomembne, pa tega ni več mogoče trdit. Verjetno je določeno gradivo preprosto prebrano oziroma se delegati ne posvetujejo z ostalimi. Torej ni kriv sistem, če nam ne gre vse tako, kot bi želeli, pač pa mi sami.

Ne zdi pa se mi prav, da se, če določen sporazum ali kaj drugega na neki seji ni sprejet, zopet pojavi na naslednji seji, mogoče v nekoliko spremenjeni obliki, bistvo pa ostane isto! Samo, da se sprejme! Mnogokrat se sliši, da vsi vedno le dvigamo roke. Ali res? Če se roke dvigajo, naj se, toda na zahtevo delavcev oz. sredine, iz katere delegati izhajajo. Takrat trditve o avtomatičnem dviganju rok ne bodo več resnične.

Naloga delegatov ni, da na sejah samoupravnih organov odločajo v svojem imenu, pač pa morajo zastopati in prenašati stališča delovne skupine, iz katere izhajajo. Torej se morajo o stvareh, o katerih se na sejah odločajo za ali proti, predhodno pogovoriti s svojo »bazo« in nazaj zopet prenesti povratne informacije. Ali ta sistem pri nas deluje tako, kot je zamišljen?

Na nekaj teh stvari sem že odgovoril; povedal bi rad še to, da je nujno, če hočemo, da bo delegatski sistem deloval tako, kot je treba, da se delegati predhodno pripravijo na sejo. S svojimi sodelavci naj se konkretno dogovorijo, kakšno mnenje bodo zastopali in tega naj se tudi držijo. Le v tem primeru bodo delovski sveti opravičili svojo funkcijo, pa tudi brezplodnih razprav ne bo, ker bo čas seje tako skrajšan. Prihranek časa pa je tudi naš skupni interes.

Hvala.

Vida B.

O pomembnih stvareh so razpravljali krajsani Vevče in Zg. Kašlja na svojem oktobrskem zboru, žal številčno silno okrnjeni, kot po stari navadi. Pa ni to prav (foto Marjan Penca)

zboru so krajsani ponovno podprli ohranitev zemljišč za športne površine v okviru že izdelane in na skupščini 7. 4. 1981 potrjene programske zasnove, medtem ko širše površine, ki so izven programske zasnove, vendar so bile po GUP namenjene športnim dejavnostim, lahko ostanejo kmetijstvu. Podprta je bila tudi akcija za izgradnjo **večnamenskega športnega objekta**, ki naj bi zagotovil krajanom širše okolice čimveč možnosti udejstvovanja in združevanja interesov na različnih področjih, kot so rekreacija, šport, kultura, družbenopolitično udejstvovanje in širše manifestacije. IO ZTKO Ljubljana Moste-Polje je na podlagi sklepa komisije za objekte pri Telesnokulturni skupnosti občine že v letu 1981 namenil finančna sredstva za izdelavo programa večnamenskega objekta, ki je že v fazi izdelave. Gradnja v tem srednjeročnem obdobju seveda ne pride v poštev, po besedah predsednika OK SZDL in predsednika Skupščine občine Moste-Polje pa ima objekt v sredstvih sklada družbenega standarda prioriteten vlog.

Največ časa so prisotni namenili izgradnji osnovne šole iz III. samoprispevka in izbiri lokacije zanjo. Nov zakon o investicijah narekuje, da mora biti investicija 100% pokrita. Vsi vemo, da se sredstva samoprispevka zbirajo mesečno. Doslej je bila možnost pridobitve kreditov, ki so se vračali iz zbranih sredstev, zdaj pa možnost kreditiranja odpade, kar pomeni, da se bodo predvideni objekti gradili v dveh fazah. Tov. Jama-Cvetko Breda je pojasnila kriterije, ki so odločali o vrstnem redu gradnje objektov iz sredstev III. samoprispevka in poudarila, da so bile upoštevane finančne in tehnične možnosti. Krajanom je bilo pojasnjeno, da gradnja osnovne šole zapade v II. fazo, torej po letu 1985, zato je bilo ponovno poudar-

strani KS pojavile težnje po novi lokaciji in sicer na kraju, kjer stoji bivša kafilerija (lastnik je Koprot, TOZD Koteksa). Pri tej lokaciji bi bila potrebna sprememba namembnosti zemljišča, torej sprememba GUP in nov izredni odlok, kar je vezano na pošten, zakonsko določen postopek, ki terja veliko časa. Pri drugi lokaciji so nadalje potrebna nadomestna stanovanja, vprašanje zakloniščnega prostora, ogrevanje itd. Krajsani so se tako odločili za lokacijo ob Zdravstvenem domu zaradi resnične potrebe po šolskem objektu, sicer pa so podprli lokacijo na prostoru bivše kafilerije, za katero so mnenja, da je primernejša. S potrditvijo prve lokacije so tako podane tudi tehnične možnosti za gradnjo v I. fazi.

Kot vemo, problematika okrog telefonije še vedno ni sklenjena, zato je nekaj pojasnil v zvezi s priključitvijo 300 udeležencev sporazuma o izgradnji telefonskega kablanskega omrežja v KS Vevče-Zg. Kašelj podal tov. Lado Kocjančič, podpredsednik sveta KS.

Tako kot že tolikokrat doslej, smo bili tudi na tem zboru krajanov priča izredno slabemu obisku (le 53 prisotnih — KS Vevče-Zg. Kašelj pa ima okrog 4700 prebivalcev!) in to kljub temu, da so že teden prej na zboru bili lepo izdelani plakati, vsako gospodinjstvo v KS pa je prejelo tudi ciklostirano vabilo...

Zbor so vodili predsednik KK SZDL Vevče-Zg. Kašelj tov. Marjan Setinc, podpredsednik skupščine KS tov. Ivo Bogovič in predsednik sveta KS tov. Anton Bogataj; prisotni pa so bili tudi: predsednik občinske skupščine tov. Niko Lukež, podpredsednik IS občine Moste-Polje tov. Milan Štruc ter predstavniki strokovnih služb občine Moste-Polje tov. Miro Dešman, Breda Jama-Cvetko ter Dušan Pirc.

Nada Klešnik

Ohlajevanje kondenzata in še kaj...

Čas, v katerem živimo, terja napore za zmanjšanje porabe vseh vrst energije in seveda tudi gospodarno trošenje energije. Pri vsaki porabi energije nastopajo tako koristne kot tudi nekoristne izgube oziroma stranski učinki pretvorbe energije. Del teh stranskih učinkov poimenujemo odpadna toplota.

V sedanji energetski situaciji se odpadna toplota veliko omenja. V naši delovni organizaciji pa zelo veliko razmišljamo o odpadni toploti kondenzata. Ali je to odpadna toplota ali ne, presodite sami.

Naša delovna organizacija porabi veliko toplotne energije, vodne pare, ki jo uporabljamo za sušenje papirja na papirnih strojih in tudi za ogrevanje vseh vrst. Tehnološko paro, tako jo imenujemo, proizvedemo v parnem kotlu iz posebej pripravljene »vode«, to je iz ca. 30 delov vodnjaške vode in ca. 70 delov kondenzata. In kaj je kondenzat? Kondenzat je utekočinjena para. Para se utekočini, ko odda svojo uparjalno toploto, torej, ko opravi svoje delo. Ta proces poteka po termodinamičnih zakonitostih. Tehnološka para v naši delovni organizaciji je skoraj povsod pod tlakom 3 barov (nadtlaka!) in ima temperaturo 165°C. Taki pari rečemo pregreta para. Njena »toplotna moč« je 0,772 kWh za 1 kg pare (664 Kcal). Utekočinjena para, to je kondenzat, pa ima še vedno temperaturo okoli 105 do 110°C. Zaradi poenostavitve lahko rečemo, da ima kondenzat še vedno ca. 0,127 kWh toplotne moči. Razlika toplotnih moči nam je opravila koristno delo (posušila papir itd.). Toploto, ki jo vsebuje kondenzat, pa nekateri imenujejo »odpadno« toploto. Da bomo to razumeli, moramo približe spoznati tehnološki postopek proizvodnje pare.

Paro proizvajamo v parnem kotlu in ima pri izstopu mnogo višji tlak (59 bar nadtlaka) in

višjo temperaturo, to je 500°C. Take parametre ima zato, da toplotno moč te pare najprej izkoristimo na parni turbini za proizvodnjo električne energije, preostanek toplotne moči pa izkoristimo za sušenje papirja, za tehnološko paro. Para se dobi tako, da vodo v kotlu, ki jo imenujemo kotelna voda, segrevamo oziroma uparjamo. Ta kotelna voda je v osnovi sestavljena, kot sem že omenil, iz 30 delov sveže pripravljene vode in 70 delov kondenzata. Da pa jo smemo uporabiti, se mora ta mešanica prečistiti v tako imenovanem mešanem filtru.

Mešani filter je posoda, v kateri so posebne ionske mase v obliki kroglic in sicer dve vrsti po funkciji. Ena vrsta te ionske mase zdrži pri trajnem obratovanju, kakršno je naše, temperaturo 65°C.

Torej mešanica sveže pripravljene vode in kondenzata skupaj sme imeti največ 65°C. Da to dosežemo, moramo kondenzat, ki ima okoli 100°C (malo se že ohladi med transportom v ceveh), ohladiti. Ohladimo ga le toliko, da ima MEŠANICA 65°C.

Sveže pripravljena voda ima temperaturo ca. 18°C.

Tako dobljeno vodo, ki jo imenujemo deionat, pa MORAMO SEGREVATI na 145°C. To »MORAMO« izvira iz fizikalno-termodinamičnega tehnološkega procesa. Za segrevanje deionata na zahtevano temperaturo uporabljamo tehnološko paro, prav tako kot se uporablja na papirnih strojih. Zato je parni kotel pri nas drugi največji porabnik tehnološke pare.

Iz tega sledi logičen zaključek: nižja je temperatura kondenzata, nižja je temperatura deionata, VEČ PARE moramo dovesti deionatu, da ga segrejemo na 145°C in obratno. Najbolj gospodarno bi bilo, da kondenzata sploh ne bi hladili; tako bi imel deionat višjo temperaturo in bi zato po-

trebovali MANJ tehnološke pare. Zato pa je omejitev te gospodarnosti pri uporabi ionske mase v mešanem filtru.

Pri takem tehnološkem stanju, kakršno je, potrebuje naš parni kotel pri maksimalni obremenitvi, to je 50 ton pare na uro (500°C Celzija, 59 bar) 8,9 tone na uro tehnološke pare za segrevanje deionata od 65°C na 145°C (podatki proizvajalca kotla!).

Povedati moram tudi to, da je tak tehnološki postopek skoraj pri vseh večjih kotlih enak in tudi ionska masa v mešanem filtru. V Evropi obstaja sicer proizvajalec ionske mase, ki je obstojna v delovni temperaturi 100 do 120°C v mešanih filtrih. Njena uporabnost pa še ni zelo razširjena.

Spoznali smo v grobem tehnološki postopek pridobivanja pare. Tako se bomo lažje opredelili, kaj je »odpadna« toplota v kondenzatu in kaj ni. Vsaka pretvorba energije iz ene oblike v drugo pa ne poteka brez izgub.

In čemu je namenjen ta članek?

Temu, da se v čim večjem številu in na poljuden način seznanimo s tehnologijo proizvodnje pare. S tem pa si bomo lažje razložili pojme:

— o odpadni toploti kondenzata in če je, da je ni na pretek;

— da s pretiranim ohlajevanjem kondenzata — z namenom izkoriščanja toplote za druge namene — povečujemo porabo toplote tehnološke pare pri ponovnem segrevanju;

— z večanjem števila »ohlajevalnikov« kondenzata večamo število šibkih točk, kjer je možnost vdora tehnološke vode ali drugih tekočin, ki lahko povzročijo zelo težke in drage posledice na parnem kotlu.

Naj zaključim ta sestavek z mislijo:

Varčujemo z energijo že pri proizvodnji in uporabi le-te, pa bo tudi manj odpadne energije! Varčevanje pod geslom: varčujemo, pa naj stane kolikor hoče, še zdaleč ni gospodarno; to ni varčevanje.

Ljubo Zabukovec

Obnovljen del našega industrijskega tira

Letos smo predvideli tudi vzdrževalna dela na industrijskem tiru nasproti vratarnice in sicer od železniškega mostu prek Ljubljane pa do stare toplarne. Nujnost teh del je bila več kot očitna, saj je bil peronizirani del cestišča tako dotrajan, da je bil že nevaren za normalno odvijanje prometa in to tako železniškega kot cestnega. Železniški pragovi so bili odsluženi in kljub prizadevanju tesarjev s pritrditvijo plohov na pragove, ki tvorijo peronizirani del proge, ta rešitev ni bila uspešna. Vzdrževalna dela se opravljajo, čakamo pa še na soglasje Sekretariata za gradbene in urbanistične zadeve SOB Moste-Polje za zaporo mostu prek Ljubljane, da bomo lahko še preostali del industrijskega tira in pokrite jaške meteorne vode uredili. Dela opravljajo progovzdrževalci iz sekcije Zalog in kot je videti, zelo uspešno in hitro.

Leon Kurent

Stari TAM 5000 postal novo delovno vozilo

V tovarni je bil že lep čas prisoten problem transportiranja in razkladanja lesa za potrebe brusilnice, saj so se ta dela opravljala predvsem ročno. Poseben problem je bil raztovor ruskega lesa, kadar je bil les daljši kot dva metra, ali pa ko je prišlo v tovarno več vagonov lesa hkrati. V takih primerih smo najemali kamione Gozdnega gospodarstva

polet dinarjev participirati tudi določeno vsoto deviz; kot vemo, teh nimamo dovolj niti za najnujnejše materiale, zato tudi TAM vozila nismo mogli kupiti. Porodila pa se je ideja, da bi hidravlično dvigalo vgradili na naš star TAM 5000, v katerem je bil pogonski agregat še zelo dober, ostala konstrukcija pa nekoliko preslabotna za montažo takšnega

Srečko Benčič je pri upravljanju z novim delovnim strojem neverjetno spreten

Ljubljana oziroma kjerkoli je bilo to možno. Bili smo veseli, če smo jih sploh dobili; strojna ura teh vozil pa je bila zelo draga. Včasih se je tudi zgodilo, da naročeno vozilo ni prišlo in so delavci morali les vseeno raztovarjati ročno, pri takšnem delu pa je dostikrat ostal kakšen vagon nerazložen in smo morali zato plačati stojnino JZ, pa še inšpektorji so nas preganjali, ker smo prekoračili obvezen rok za raztovor, ki je predpisan v posebnem odloku.

Prav te in še druge težave so bile delavcem v transportu vodilo, da smo posredovali predlog investicijski službi za nabavo primerne vozila za razkladanje in prevoz lesa. V strokovni službi se je nato formal predlog za delavski svet TOZD Blagovni promet, kateremu je bilo predlagano, da se v letu 1982 kupi TAM vozilo z ustreznim dvigalno napravo. Predlog je bil na delavskem svetu tudi v celoti potrjen.

Hidravlično dvigalo smo uspeli kupiti sorazmerno hitro v LIV Postojna, zataknilo pa se je pri nakupu ustreznega kamiona za to dvigalo iz proizvodnega programa TAM, ker bi morali zanj

dvigala. S strokovnjaki LIV Postojna smo rešili tudi ta problem. Na kamionu smo ojačali šasijsko in predelali konstrukcijo vozila tako, da ustreza vsem varnostnim in drugim predpisom. Kar naenkrat je stari TAM postal novo delovno vozilo, ki je zelo uporabno tako za prevoz, kakor tudi za raztovor lesa iz vagonov. Najbolj veseli so nove pridobitve razkladalci surovin, saj jim odslej res ne bo potrebno več ročno raztovarjati lesa. Razžagovalci lesa sedaj delajo neposredno pri brusilnici, kadar pa dežuje, voznik Srečko Benčič pripelje les lepo pod lopo k brusilnici, tako da delavci lahko delajo na suhem.

In kakšna je bila cena te pridobitve?

90 starih milijonov, ki se nam bodo od iztovarjanju predvidene ruskega lesa izplačali že v 21 mesecih, tako drage so bile do sedaj usluge najetih delovnih strojev.

V prvem kvartalu naslednjega leta bomo dokupili še dodatno prikolico — njena vrednost je 33 starih milijonov, s pomočjo katere bomo lahko neomejeno delovno manipulirali tudi z najdaljšimi hlodi.

Leon Kurent

Kako se bomo vozili z zelenci?

Z 20. redne seje skupščine Komunalne skupnosti zbora uporabnikov občine Moste-Polje z dne 29. 10. 1982 poroča Joža RAZDEVSEK:

Na seji je bilo prisotnih 68% delegatov zbora uporabnikov. Vsebina dnevnega reda je bila namenjena aktualnim vprašanjem ureditve mestnega potniškega prometa.

Po uvodni obrazložitvi gradiva »Program razvoja Mestnega potniškega prometa — MPP za obdobje 1982—1985« in dolgotrajni razpravi delegatov, bi lahko ugotovili naslednje:

Ekonomski položaj MPP je skrajno neugoden, kar je še posebej razvidno iz podatkov obstoječega voznega parka (od skupno 200 vozil je ca. 177 vozil starejših od 7 let) ter vzrokov za nastalo situacijo v poslovanju, gospodarjenju in upravljanju.

Storitve MPP so izredno poceni — prihodki zadoščajo komaj za enostavno reprodukcijo in eventualna manjša popravila. Čeprav je bilo v razpravi izrečeno na storitve MPP veliko kritik, pa so bili delegati mnenja, da mora biti MPP naš skupni problem. V letih do 1985 bo potrebno zamenjati kar ca. 180 avtobusov — kar vsekakor ne bo lahko.

Pri obravnavi prerazporeditve linij javnega mestnega prometa v Ljubljani je bilo s strani delegatov zbora uporabnikov pri programu ukinjanja nekaterih prog podano dosti kritičnih razmišljanj, istočasno pa smo delegati podprli takojšnjo uvedbo proge Trg osvoboditve—Fužine. Dejstvo, da v soseski Fužine prebiva ca. 5000 prebivalcev, narekuje takojšnjo uvedbo te tako potrebne avtobusne proge.

Za skrajševanje prog, kot na primer 12, 13 in nekaj drugih, pa bi bilo potrebno predhodno pridobiti mnenje območnih kra-

jevskih skupnosti. (No, medtem so nam proge že skrajšali, najbrž kar brez tega mnenja. — Op. uredn.)

Se posebej je bilo pomembno vprašanje oz. razprava o spremembi tarifnega sistema v MPP. Čeprav je cena storitev MPP dokaj nizka, pa se delegati s predlaganimi rešitvami niso strinjali v celoti. Naj navedemo nekaj novosti v tarifnem sistemu MPP:

— MPP naj bi ukinil delavsko mesečno vozovnico za 1, 2, 3 ali več prog in uvedel enotno mesečno vozovnico za vse proge po ceni 520,00 din.

— MPP želi ukiniti prodajo posameznih žetonov, tako da bi to prodajo nadomestili s prodajo po 50 kom skupaj. S strani delegatov je bila dana podpora, da naj bi MPP prodajal žetone v paketih od 20 do 30 komadov.

— MPP želi zvišati cene dijaškim mesečnim vozovnicam od sedanjih 210.— na 520.— din. To seveda ni sprejemljivo.

— MPP želi zvišati cene do sedaj subvencioniranim vozovnicam za starejše občane, upokojence in invalide. Delegati so bili mnenja, da so te kategorije občanov enake ostalim uporabnikom, zato subvencija ni potrebna.

MPP je delegatom ponudil v obravnavo SS o združevanju sredstev za zagotavljanje materialnih osnov enostavne reprodukcije mestnega potniškega prometa v Ljubljani. Predmet SS je uvedba enotne mesečne vozovnice za prevoz z vozili v Ljubljani. Ker je SS predmet javne razprave v KS in v DO, se delegati o sprejemu sporazuma nismo odločali. Ze sedaj pa je jasno, da eventualno sprejeti SS ponuja rešitev le za mestno območje; vprašanje primestnega potniškega prometa pa ostaja še vedno odprto.

Poslovala se je Berta Jager

Lahko rečemo, da je pri nas, v večših tovarni preživela vsa delovna leta. Le pol leta je v začetku delala pri Splošnem stavbnem podjetju Ljubljana, ves ostali čas, od 1948. leta dalje pa v Papirnici Vevče. Kot njene sodelavke je tudi Berta imela v prvih delovnih letih v tovarni širok delokrog. Leta 1963 je dobila odločbo prebiralke papirja v papirni dvorani, kjer je bila tudi vodja skupine, potem je opravljala dela in naloge prebiralke-števke, zadnji dve leti pa je bila vzorčarka.

Še silno mladostna, polna vedrine in delovne vneme, zapuščala tovarniški delokrog; to v nemo bo v večji meri prenesla na dom, vrt in še kam. Zahvaljujemo se ji za vsa delovna leta in ji želimo vso srečo v krogu njenih domačih.

V. B.

Tekmovalna desetina IGD Papirnice Vevče, predsednik društva Rudi Smrekar in tajnik Janko Vidic (foto Stane Rupnik)

FRANCI HRIBAR

Odperta noč in dan so groba vrata, al' dneva ne pove nobena prat'ka.

F. Prešeren

Smrt nas vsakokrat postavi pred večno vprašanje o smislu bivanja in o tistih skritih globinah v človeku, ki jih ne bo nihče doumel.

Na žalosten jesenski dan smo se zbrali, da bi se, žal mnogo pre zgodaj, še zadnjič poslovili od našega dragega, vestnega, spoštovanja vrednega sodelavca, tovariša in prijatelja Francija.

Se poln ustvarjalnosti in življenjske moči, saj je pred kratkim praznoval komaj petdeseti rojstni dan, se ni mogel upreti večji sili grozljive pretnje smrti, ki je prekinila njegovo ustvarjalnost, delo, življenjsko vedrino in naše veselje.

Franci je bil eden izmed šestih otrok napredne delavske družine, ki je pred drugo svetovno vojno živela v Polju. Ob okupaciji leta 1941 se je cela Hribarjeva družina vključila v narodnoosvobodilni boj. In posledice te narodnozavedne odločitve so krepko občutili, saj so bili izpostavljeni hudim pritiskom okupatorja in domačih izdajalcev. Leta 1942 so Francijevega očeta italijanski okupatorji internirali in Franci je, kot najstarejši sin, a kljub temu še mladoleten, opravljal doberšen del obveznosti in kurirskih povezav z očetovimi sodelavci. Leta 1951 je bil za izredno predano delo v NOB odlikovan z MEDALJO ZA HRABROST.

Ko je prišla svoboda, se je Franci leta 1946 vpisal v železniško industrijsko šolo v Mariboru. Tam je bil tudi sprejet v SKOJ. V času šolanja se je aktivno ukvarjal s kulturnim, športnim in brigadirskim delom. Njegovo prvo delovno mesto je bilo v Litostruju. V želji po dodatnem izobraževanju je končal tudi srednjo tehnično šolo strojne smeri. Po odslužitvi kadrovskega roka leta 1953 je kratek čas še ostal v Litostruju, aprila 1955 pa se je zaposlil v Papirnici Vevče kot praktikant na delih in nalogah delovodje, dobro leto kasneje pa je prevzel dolžnosti varnostnega tehnika. Od 1966. leta dalje je opravljal naloge v konstrukcijskem oddelku in ga nekaj časa tudi vodil. Samostojni konstruktor za strojništvo v vzdrževanju je postal leta 1975.

Takoj, ko se je Franci zaposlil v naši tovarni, se je vključil v družbenopolitično in kulturno življenje v tovarni in v krajevni skupnosti. Nadvse vestno je opravljal tajniška dela v sindikalni organizaciji in več let vodil osnovno organizacijo zveze sindikata v vzdrževanju. Večkrat je bil izvoljen za člana delavskega sveta in njegovih komisij. V letošnjem letu je bil predsednik kadrovske komisije v TOZD Tehnični papir. Leta 1976 je zaslužen prejel SREBRNI ZNAK SINDIKATA.

Zaradi izredne aktivnosti in predanosti samoupravne socialističnemu razvoju naše družbe je bil leta 1959 sprejet v članstvo ZKJ. V organizaciji ZK je

bil nekaj let član sekretariata in predsednik kadrovske komisije OZK.

Njegova aktivnost na terenu se je odražala na večih področjih; vrsto let je bil vesten član dramske družine Svoboda-Polje KUD Jožeta Mazovca; v času od 1963. do 1965. leta je bil predsednik KS Vevče-Zg. Kašelj; več let pa član vodstva KO SZDL. V letih 1956/60 je bil zadolžen za izobraževanje delavcev pri DU občine Polje in še bi lahko naštevali.

Franci je ljubil vse vrste kultur malega slovenskega naroda, še posebej pa glasbo in zborovsko petje. Polnih 11 let, od 1966. do 1977. leta, je bil aktiven član Partizanskega pevskega zbora in našo borbeno, revolucionarno pesem kot član te velike pevске družine prenašal tudi prek naših meja in tako tudi v tujih deželah pripomogel k poznavanju naše bogate kulturne dediščine.

Kot rezervni vojaški starešina — kapetan po činu — je bil aktivno vključen tudi v delo vojaških enot JLA in KO ZRVS Vevče-Zg. Kašelj. Pri predsedstvu KO ZRVS Vevče-Zg. Kašelj je bil član in predsednik kadrovske komisije in namestnik sekretarja aktiva ZK pri organizaciji ZRVS. Leta 1976 mu je predsedstvo občinskega odbora ZRVS Moste-Polje podelilo priznanje. V letu 1982 je bil član predsedstva in tajnik KO ZRVS Vevče-Zg. Kašelj — vse do prerane smrti.

Za nesebično družbenopolitično delo in za strokovno prizadevanje je bil leta 1976 odlikovan z REDOM DELA S SREBRNO ZVEZDO.

Njegovi strokovni predlogi in nasveti so bili vedno tehtni, njegove besede vedno objektivne in dobronamerne, tudi zato je bil povsod priljubljen in spoštovan. Z globokim spoštovanjem smo se tudi tistega jesenskega dne, ko se je njegov pepel za vedno združil z ljubljeno slovensko zemljo, za vedno poslovili od njega; z globokim spoštovanjem in neizmerno žalostjo v srcu, ki jo bomo še dolgo čutili; med nami, vevškimi papirničarji, je nastala praznina, ki boli...

Pretrseni ob izgubi prijatelja in sodelavca Francija, iskreno sočustvujemo z ženo Mili, hčerko Mojco in z vsemi njegovimi. In, ne bomo ga pozabili.

Sodelavci

Vevški gasilci ponovno v Ljubljani osvojili pokal »Matevža Haceta«

V tekmovanju med industrijskimi gasilskimi društvi mesta Ljubljane smo vevški gasilci pretekli mesec osvojili I. mesto za pokal veterana gasilstva »Matevža Haceta«. Tako smo dokazali, da naš trud tudi letos ni bil zaman. Lani smo prav tako bili prvi, ko je bilo tekmovanje za pokal mesta Ljubljane. Kljub temu, da smo vedno starejši, saj je povprečna starost tekmovalne desetine že precej prek 40 let, pa z uspehi na tekmovanjih nadaljujemo in to tako v tekmovanjih med IGD papirne industrije, na občinskih ter na tekmovanjih, ki jih organizira mestna gasilska zveza.

Na spomladanski delovni konferenci smo si zopet zadali nalogo, da moramo predvsem stremeti za tem, da povečamo članstvo s prilivom mlajših članov naše delovne organizacije, s tem pa bi si že vnaprej zagotovili bodoče uspehe, oziroma zadržali dosedanje. Želimo, da bi se v naših vrstah res spremenilo, da bi se pač pomladili. Nekaj naših novih članov je že prebrodilo začetek, saj sta dva nova gasilca tudi na tekmovanjih dokaj uspešno nastopala. S pomlajevanjem moramo nadaljevati in tako postopoma starejše tekmovalce zamenjati z mlajšimi. Mlade moči in starejša izkušena pamet, to bi bil pravi polet. Tako bi bila strokovnost močnejša, operativnost pa bi pri tem veliko pridobila. V tovarni obstaja še mnogo vrzeli, mnogo problemov, ki narekujejo povečano skrb požarnega varstva, zato sta vzgoja kadrov in preventivna dejavnost zelo aktualni. Kontrolni pregledi naših delovišč potrjujejo, da stanje na tem področju ni najbolje urejeno ter da

Vodja tekmovalcev — naših gasilcev — tov. Miro Škvorc je upravičeno nasmejan in zadovoljen, saj osvojiti pokal Matevža Haceta ni kar tako (foto Stane Rupnik)

predvsem vodstveni kader ter poklicna gasilska enota ne opravita tistega, kar bi moralo biti okrog požarnovarnostnega reda narejenega, to je predvsem preprečevanje kajenja, odlaganje masnih krp, čiščenje strojev in naprav ter podobno.

Prostovoljni gasilci, ki so zaposleni znotraj temeljnih organizacij, tudi ne opravijo tistega, kar stalno ponavljamo o požarni preventivi. Ugotavljamo tudi, da je gasilcev prostovoljcev premalo v TOZD Tehnični papir, požarna ogroženost te TOZD pa je precej visoka, saj so oddelki v tej TOZD najbolj zanemarjeni.

Proizvodni obrati so v zadnjih letih bistveno povečani, zato je

stopnja nevarnosti tudi precej večja, prostovoljnih gasilcev pa je vedno manj; nekateri zaradi starostne strukture niso več fizično sposobni veččin, ki jih od njih zahtevamo, priliv mladih pa je zelo skromen. Morda je del krivde tudi na naši strani, saj delavce premalo informiramo, kakšna prednost je biti gasilec in s čim vse se v društvu sploh ukvarjamo. Naj povemo, da je delo v gasilskih vrstah tudi prijetno, predvsem pa zelo pestro in odgovorno. Vse se začneja pri strokovnem izpopolnjevanju na raznih tečajih, pridobivanju nazivov izprazanega gasilca, podčastnika ali častnika, sodnika, ali pridobitev naziva za eno od specializiranih vej gasilstva. Mnogo časa posvetimo praktičnim vajam na posamezna ogrožena področja ter spoznavanju nevarnosti v določenih oddelkih, kar je osnova za naše delo. Vsakemu klicu v sili se moramo seveda odzvati, kar je naša osnovna naloga. So pa tudi nekatere druge dejavnosti, kot npr. strokovni izleti, razna srečanja in ne nazadnje tudi prijetni poletni pikniki, ki nas povezujejo ter združujejo v enotno, homogeno celoto.

Naš kraj Vevče se širi in postaja večji; naša skrb je, da tudi krajanom posvetimo določeno pozornost, predvsem pri varovanju družbenega in privatnega imetja. Povečanje članstva v naših vrstah je zato nujno, kajti preventivne akcije so potrebne bolj kot kdajkoli prej. Ob morebitnih elementarnih nesrečah in požarih bomo s svojo aktivnostjo dokazali, da smo potrebni, sposobni in spoštovani.

Janko Vidic in Miro Škvorc

Uspešen nastop gasilske desetine civilne zaščite Papirnice Vevče

V skladu s programom akcije NNNP-82 in na pobudo Gasilske zveze Slovenije sta sekretariat za ljudsko obrambo občine Ljubljana Moste-Polje in občinska gasilska zveza organizirala občinsko tekmovanje gasilskih enot civilne zaščite. Namen tekmovanja je bil ugotoviti stopnjo usposobljenosti obveznikov civilne zaščite na področju požarne zaščite ob morebitnih nesrečah, požarih ali v primeru vojne.

Tako se je na to tekmovanje na pobudo skupne seje štaba CZ naše krajevne skupnosti in delovne organizacije pri sekretariatu za ljudsko obrambo občine Ljubljana Moste-Polje prijavila tudi enota Papirnice Vevče, ki je po razporedu CZ sestavljena iz vseh temeljnih organizacij.

Tekmovanje je bilo na soboto, 23. oktobra 1982 s pričetkom ob 8. uri v krajevni skupnosti Sotočje pri OŠ Karla Destovnika-Kajuha v Štepanjskem naselju. Gasilski oddelki civilne zaščite so tekmovali z devetimi člani ali

članicami v naslednjih disciplinah:

- vaja z motorno brizgalno (MB) v suhi izvedbi ali
- vaja s hidrantom v suhi izvedbi in
- vaja »raznoterosti« brez žrebanja.

Tekmovanja se je udeležilo 18 moških in 1 ženska enota; tiste enote, ki so opremljene z motorno brizgalno, so po razporedu morale nastopiti. Seveda to za našo enoto ni prišlo v poštev, saj imamo gasilski kombi dotrajan oz. neuporaben, ker je star že 13 let in tehnično neizpraven. Tako je naša enota tekmovala v vaji s hidrantom in raznoterosti ter med enajstimi enotami osvojila 1. mesto. Mislim, da za tak uspeh tekmovalcem lahko res čestitamo. Kakor sem že omenil, je enota sestavljena iz vseh TOZD, razen TOZD Družbeni standard. Upoštevati je treba, da nismo več rosnio mladi, saj je naše povprečje 48 let. Same priprave na tekmovanje so potekale

v glavnem izven delovnega časa, tudi vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, pa kljub temu so tekmovalci vaje vzeli zelo resno in so si prizadevali, da bi se čim bolj izurili; večina ni tekmovala že nad 25 let ali pa sploh nikoli. Zato lahko rečem, da smo z enoto zelo zadovoljni. Želim pa si, da bi za vnaprejšnje nekatere člane, vsaj tiste, ki so zdravstveno manj sposobni ali tako bolni, da sploh ne bi mogli sodelovati, nadomestili z novimi.

Upam, da smo s tem tekmovanjem dosegli svoj namen. V bodoče pa bo treba vsaj enkrat na leto organizirati praktično vajo. To je naša moralna in družbena dolžnost. S tem bi tudi opravičili sredstva, ki jih namenjamo za opremo in bi se tudi širši krog ljudi lahko bolje seznanil z našim delom, ki bo koristno v primeru, ko bo pač potrebno. Nikoli ne vemo kdaj in seveda bolje, da nikoli ne bi bilo res potrebno.

Miro Škvorc

Zahvali

Ob smrti moje mame se vsem sodelavcem iskreno zahvaljujem za darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Milena Boje

Vsem sodelavcem in sodelavkam delovne organizacije Papirnice Vevče, osnovni organizaciji sindikata in gasilcem se najlepše zahvaljujem za podarjeno cvetje, vence in izrečeno sožalje za pokojnim Francijem Hribarjem.

žena Mili

Tudi gasilska desetina civilne zaščite Sostro-Zadvor zna zmagovati

Iz Sarajeva po kanjonu Neretve do morja

Ogleda zgodovinskih znamenitosti Sarajeva, Mostarja in Dubrovnika, ki ga je organizirala kulturna komisija pri konferenci sindikata Papirnice Vevče, se je udeležilo veliko število članov kolektiva, tako da smo se morali razporediti v dve skupini.

S turističnim spalnikom — veselo je bilo že takoj na ljubljanskem peronu — smo po celonočni vožnji prispeli v glavno mesto SR BiH, nekateri dobro, drugi pa manj naspani.

Ime mesta Sarajeva izvira iz besede saraj, kar pomeni dvor. Pesniki so ga opevali kot mladost na zemljinem licu, mesto, ki mu ni podobnega, dvor med izviri in vrtovi, skrit med visokimi planinskimi čudesi narave, edinstven na svetu... No, na nas ni ravno naredil takšnega vtisa, prav gotovo pa je nekaj posebnega. Klima je zaradi visokih gora, ki obdajajo sarajevsko kotlino, izredno ostra. Lahko bi rekli, da je Sarajevo planinski kraj, saj je povprečna nadmorska višina okoli 500 m, z gorskih masivov Treškanice, Bjelašnice z Igmanom (2067 m), Trebeviča z Jahorino (1913 m) ter Ozrena in Romanije (1630 m) pa prinaša veter, meglo, dež in sneg, pa tudi včasih iskri-vo sonce. Po sarajevskem polju teče precej rek in potokov, ki pa vsi pripadajo toku reke Bosne, ki je tej zemlji dala tudi ime in ki izvira pod Igmanom. Na obalah rek Zujevina, Željeznica, Dobrinja in Miljacka leži mesto Sarajevo. Preko zgodovine se v njem zrcalijo neminovna nasprotja poti Vzhoda in Zahoda. Bogastvo kulturnega blaga, ki so ga zapustili časi, vsa ta mešanica srečanj svetovnih poti privlači vedno znova tisoče turistov, željnih senzacij neverjetnosti. Ta kraj je bil katalizator nasprotij vseh civilizacijskih tokov, bil je pribežališče Ilirov in Rimljanov, Slovanov, ranega krščanstva, srednjeveške ere in bogomilstva, preko katoličanstva, pravoslavja in islama pa vse do danes zveza nacionalne enakopravnosti Muslimanov, Srbov, Hrvatov in drugih narodov, ki žive tod.

Sarajevo je eno najstarejših mest Balkana. Najstarejša ljudska naselja so se na tem kraju pojavila že pred štirimi tisočletji. Vse češči upadi Turkov pa se začno pojavljati v prvi polovici 15. stoletja.

Za največji razvoj ekonomskega centra mesta — sarajevske čaršije — je posebno značilno obdobje vladavine Gazi Husrev — bega v 16. stoletju. Po poreklu je bil Hercegovac, neverjetno bogat in močan, zahvaljujoč vojnim uspehom in plenu. V Sarajevu je zgradil svojo džamijo, največjo daleč naokoli, več mektebov, to je osnovnih šol, medroso ali višjo šolo, biblioteko, hamam ali kopališče z vzporednim vhomom za moške in ženske, musafirhane — gostilne, zgradil je veliki bežistan ali veleblagovnico ter veliko manjših trgovin, okoli 300 vodnjakov. V tem času je zrasla tudi stara pravoslavna cerkev s šolo, rimskokatoliška katedrala, židovska sinagoga in številne džamije ter veliko mostov preko Miljacke, od katerih trije služijo še danes, med njimi tudi Principov most ali Latinska čuprija, na katerem je 28. junija 1914 študent Gavrilo Princip izvedel atentat na avstroogrškega prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda.

Po potopiščevih zapiskih je obsegalo Sarajevo leta 1485 okoli 150 hiš, v sredini 18. stoletja pa kar 4500 hiš. Leta 1697 je mesto napadel avstrijski princ Eugen Savojski in ga tako porušil ter požgal, da se do konca turške vladavine nikdar več ni popolnoma obnovilo.

Po prvi svetovni vojni so ti kraji pripadali novi državi — Kraljevini SHS, pozneje Kraljevini Jugoslaviji.

Velika je bila tudi vloga Sarajeva v NOB. Po končani vojni se je mesto urbano, gospodarsko in kulturno hitro širilo. Poleg iz-

gradnje novih modernih delov mesta so značilni tudi številni posegi v staro strukturo, v kateri se podedovane vrednosti lepo vklaplajo v sodobne življenjske tokove.

Po ogledu najvažnejših mestnih znamenitosti in obveznem obisku Baščaršije, to je srednjeveškega trga, ki je dobil ime v turški dobi in pomeni glavni trg, kjer je cel splet raznih tipičnih prodajal in zasebnih delavnic, kavarnic in čevapčarnic, smo zapustili bosansko metropolo. Pot smo nadaljevali z avtobusom po prečudovitem kanjonu reke Neretve, reke z značilno svetlo zeleno barvo, ki preko slapov in brzic hiti v globoki soteski in se potem rahlo umiri v širokem teku. Tam, kjer bosanska pokrajina preide v Hercegovino, se prične hercegovski kras in tu je kanjon zelene reke najlepši, da mu ni primere v Evropi. Vegetacija je srednjeevropskega karakterja, prisotne

pa so tudi tipične vrste južne flore. Goličavni in poraščeni svet visokih hribov ima lepo, le njemu svojstveno floro. Tod živi posebna podvrsta divje koze, srna, medved, ki je zaradi počasnega odmiranja zaščitena, volkovi se pojavljajo v velikih tropih na severu kanjona, veliko je divjih svinj, lisic, jazbecev in zajcev. Gozdovi so bogati tudi s ptiči; na najvišjih predelih kroži orol, ob reki pa je veliko fazanov in jerebic. Neretva je polna rib. Njena moč je izkoriščena v večih elektrarnah. Po vojni je bila zajezitev Neretve in postavitve turbine v živo skalo v Jablanici ena prvih nalog pri obnovi domovine. Ni turista, ki se ob tej poti ne bi ustavil v Jablanici in v vasi Prozor. Tu sta se križali v NOB dve poti — osvajaško-izdajalska pot s potjo svobode. Hercegovska lepota Neretva je zasekala svoje klance in prebila zapreke, vedno tekoč z ljudsko

potjo. Preko pontonske steze poleg skeleta porušenega mostu nad reko in njeno zeleno vodo, ki tiste marčevske dni leta 1943 ni nudila lepote, pač pa surovost — je šla partizanska pot svobode. Bitka na Neretvi je bila bitka za ranjence, najbolj humana bitka v zgodovini vojn.

Mostar; objela nas je blaga klima sredozemskega vpliva. Staro hercegovsko mesto deluje skoraj pravljico; belina kamna je ob sončnem zahodu še bolj bela, zelenje bujno, Neretva še bolj zelena teče preko brzic; številne muslimanske molilnice in lepa katoliška katedrala med njimi dajejo mestu poseben čar. Znameniti STARI MOST, grajen podobno kot most Rialto v Benetkah, vendar še lepši, narejen leta 1566 iz samih kamnitih blokov in svinca, brez vsakega vezivnega materiala, je pravo čudo, ki trdno stoji še danes. V obliki polmeseca se vzpenja 20 metrov nad gladino Neretve v loku, dolgem 29,9 metra. Je delo Hajrudina, učenca znamenitega turškega graditelja Sinana. Znamenit je tudi po tem, da z njegove najvišje točke skačejo pogumni Mostarčani v 5 metrov globoko zeleno reko, atrakcija za turiste, ki smo jo doživeli tudi mi, kljub jesenskemu letnemu času in dvanajstim stopinjam temperature vode.

V Mostarju smo obiskali tudi partizansko pokopališče z moderno arhitekturo. Spomenik je bil zgrajen leta 1965 iz samoprispevka; z njim so se Mostarčani spominsko oddolžili vsem borcem, zbranim v vseh bojiščih, ne glede na narodnost in versko pripadnost.

Pot nas je vodila mimo nenavadnega Počitelja, ki kot jastreb čepi na skali, obdan z ostanki starega amfiteatra, pod zupuščinami stražnih stolpov in strmi v bogato zeleno reko in bele peščine okoli nje. Tod okoli je bogato najdišče, kot v večih predelih Bosne in Hercegovine, nekropole z bogomilskimi stečki, nagrobniki, ki pričajo o stari srednjeveški kulturi.

V BiH je tudi nekaj mineralnih vrelcev, sicer pa je precejšnje pomanjkanje vode. In Buni, letoviškem kraju ob Neretvi, je narava dala tisto, kar vsa republika pogreša: vodo. Bogati vrelci izbruhajo na minuto po 36 m³ vode.

Na poti proti Pločam in potem ob jadranski obali do Dubrovnika nas je spremljala že trda tema. Nastanili smo se v »Vojnem odmarališču Kupari«, kar nekaj kilometrov iz Dubrovnika. Kake posebne izbire za popestritev večera tu pač ni bilo.

Naslednje jutro smo se z avtobusom odpeljali na ogled Dubrovnika — dobro ohranjene srednjeveške republike Libertas. Pozdravilo nas je sonce, čisto in okrašeno mesto, ki se je ravno pripravljalo na sprejem gostov svetovnega kongresa turističnih delavcev.

Srednjeveško mesto — trdnjava — je prvič omenjeno leta 1404 v zvezi z dubrovniškimi trgovci; po nesigurni verziji so Dubrovnik gradili trgovci z dovoljenjem turškega bana Kulina. V 15. in 16. stoletju se je Dubrovnik razvijal po usmerjenem urbanističnem načrtu; tlakovanje ulic s kamnitimi ploščami, vodovod in

kanalizacija, reprezentativne javne zgradbe, mestne utrdbe in obzidje kot zaščita pred napadi s kopnega in morja, zdravstvena služba in dežurna lekarna, ena izmed prvih v Evropi, katedrala sv. Stefana in samostani s prekrasnimi vrtovi; hiše so bile štirinadstropne, grajene v ulici druga proti drugi tako, da so bila okna in balkoni zamaknjeni. Ob uspešnem ekonomskem razvoju je bila bogata tudi kulturna dediščina Dubrovčanov; z njo se je moč seznaniti v večih muzejih in bibliotekah.

Več kot pet stoletij je bil Dubrovnik pod bizantinsko dominacijo in težnja po neodvisnosti in osamosvojitvi je bila v tem mestu vedno zelo izrazita. Z oslabitvijo bizantske suverene oblasti je bilo omogočeno vse večje naseljevanje slovanskih velikaških družin v Dubrovniku.

Leta 1667 je Dubrovnik prizadel katastrofalen potres. Velika materialna škoda in nekoliko tisoč mrtvih meščanov so predstavljali za mesto velik udarec. Več kot 50 let je bilo potrebno, da so ga obnovili.

Danes je Dubrovnik izrazito turistično mesto; trgovina in pomorstvo sta tod izgubila svoj glavni pomen. S svojo arhitekturo, blago klimo, morjem, otoki in tradicionalnimi dubrovniškimi prireditvami privablja tekom vsega leta številne turiste. Ob našem oktobrskem obisku so v mestu zorele kisle pomaranče in limone in v tem času je bilo moč videti cvetoče mimoze. Žal smo imeli časa premalo, da bi se sprehodili po vsem dubrovniškem obzidju, saj so nas odpeljali popoldne nazaj v Kupare, kjer pa smo imeli časa za sprehajanje po plaži in po parkih mnogo preveč, posedanja v hotelskem bifeju pa čez glavo. Po kosilu, ki je bilo kriminalno zanič, nismo imeli niti možnosti, da bi šli v kako »oštarijo« na normalno hrano po naročilu, ker okoli vojnega odmarališta gostiln pač ni! O tem, da bi lahko oziroma bi turistična agencija morala teh pet proč vrženih ur kako drugače organizirati, sedaj ni vredno razpravljati. Narobe je bilo že to, da smo bili odtrgani od samega Dubrovnika, ki bi ga lahko doživeli čisto drugače, če bi bili nastanjeni v njegovem središču, kot smo pač mislili, da bomo, še bolj narobe pa to, da so naši predlogi o ogledu Cavtata ali Hercegovskega popoldne, ko smo avtobus vendarle imeli na razpolago, nalezeli na gluha ušesa vodiča... Pa toliko časa je bilo in tako blizu smo bili!

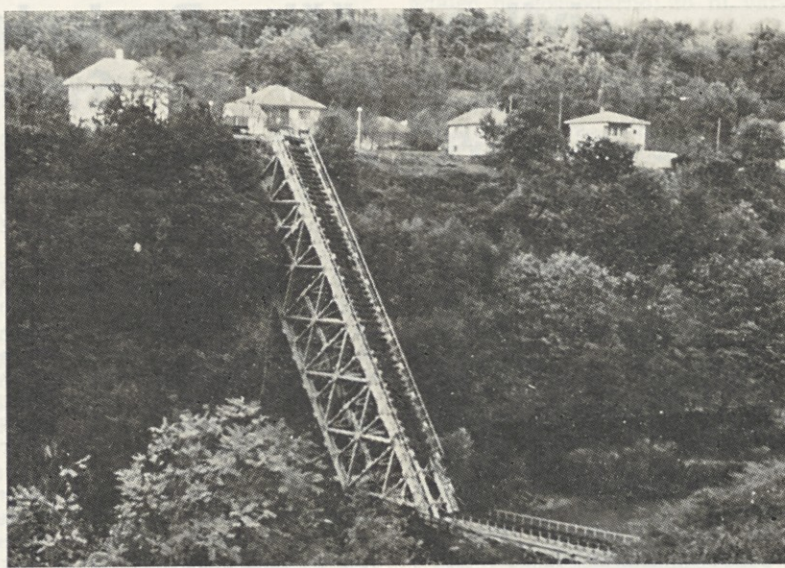
Ob petih popoldne smo se potem, ko smo uspeli precej izprazniti hotelske zaloge v bifeju — kaj pa naj tudi bi drugega? — odpeljali na letališče Čilipi, kjer pa smo postali kar nekako skrivnostno tihi. Nekateri so izgubili zdravo barvo obraza, vsem pa so se usta razpotegnila v srečen nasmeh, ko smo po mirnem letu DC-9 pristali na zagrebškem letališču. Na poti v Ljubljano smo se v avtobusu zopet veselo razživali, se šalili in prepevali in pot je bila kar prekratka.

Vrnili smo se z raznovrstnimi vtisi, bogatejši za številna nova spoznanja, bolj smo se spoznali med seboj, to pa krepi tovariške in delovne vezi.

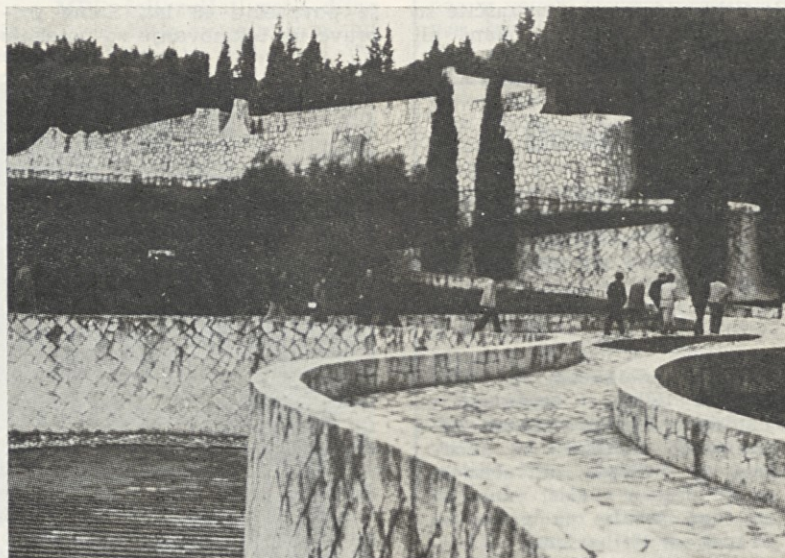
Vida B.

Takole smo se udeleženci druge grupe ovekovečili pred staro lepo Onofrijevo fontano v Dubrovniku (foto Stane Rupnik)

Obnovljena konstrukcija porušenega mostu prek zelene Neretve; pontonska steza ob porušenem skeletu mostu je tiste marčevske dni leta 1943 vodila partizance, ranjence, v življenje, na pot svobode (foto Stane Rupnik)

Partizansko pokopališče v Mostarju — v spomin na borce z vseh bojišč ne glede na narodnost in versko pripadnost (foto Stane Rupnik)

**ISKRA - IEZE
TOZD ELEKTROLITI
MOKRONOG**

Proizvajamo vse vrste elektrolitskih kondenzatorjev (miniaturni, tonfrenkvenčni, bipolarni, kondenzatorji za napajalne naprave) in motorstart kondenzatorje.

PRIPOROČAMO SE!

IVAN PETERCA

Smrt; odvezla nogam mojim boš korak,
v možganih iskre misli boš ugasnila
in tvoja temna in skrivnostna krila
me bodo zagrnila v večni mrak.
(Alojz Gradnik)

Nerazumljiv udarec usode je iztrgal iz naše sredine dragega sodelavca Ivana; nerazumljiv in še toliko bolj zlohotnejši, ker smo Ivana poznali kot optimista, duhovitega opazovalca, doslednega delavca in kot človeka, ki je tudi težje naloge prevzemal z njemu lastnim nasmehom in ki je s svojim toplim človeškim čutenjem pomagal marsikateremu mlademu kovinarju, da je postal dober delavec, da je vzljubil delo in ga jemal kot radostni del življenja.

Zato je težko dojemljiva prezigodaj utrjena zvezda, ki je komaj zableščala v svojem polnem sijaju, topla in sončna, pretkana z mesečevo pajčevino, a ni imela možnosti, da bi mirno in spokojno počasi zašla.

Veliko lepih vrlin je združevalo Ivanov značaj; bil je ljubezljiv, prijateljski, vedno pripravljen svetovati in pomagati, predvsem pa sta ga odlikovala izredna strokovnost in nesebično tovarištvo. Sodelovanje z delovnimi tovariši in mojstrstvo njegovega strokovnega dela sta bila svetel zgled, solidnost in sposobnost pa vzor mlajšim in starejšim. Ni delal le zato, da bi se preživel ali pridobil kaj več; delo mu je bilo v krvi, bilo mu je življenjska nuja, ki je izvirala iz delovne družine. Že Ivanov oče je tako rekoč vse življenje delal v vevški papirnici.

Ivan se je rodil na pomlad pred šestinpetdesetimi leti v dobri, pošteni delavski družini v Zadvoru. Štirinajst let pozneje se je kot vajenec vključil v delo in leta 1943 postal ključavničar. Po odslužitvi kadrovskega roka v elitnih enotah KNOJ se je vključil v vrste vevških papirničarjev-vzdrževalcev, v katerih je bil vse do svoje prerane smrti.

S svojo natančnostjo in vestnim poznavanjem papirniških in drugih strojev, z izrednim čutom

za organizacijo dela si je pridobil naziv in dolžnosti vodje skupine. Priznanje, ki ga je prejel letos ob jubileju — 140-letnici tovarne, ni bilo naključno.

Njegovo udejstvovanje pa se ni odražalo samo v strokovnem delu; izpopolnjeno je bilo tudi z družbenopolitičnim delovanjem. Kot mladina ga že leta 1950 najdemo med člani prvega delavskega sveta Papirnice Vevče, potem v različnih sindikalnih in upravnih odborih in nazadnje kot predsednika delavskega sveta TOZD Tehnični papir.

V skrbi za družino je bil neumoren tudi pri graditvi doma, ki ga je domala sam pripravil nared za skorajšnjo vselitev.

Ko smo ga še poslednjič pospremili na poti, s katere ni povratka, so se nam med misli spomina vpletale pesnikove besede: »Kadar človeku stopi duša do grla, kdo mu ponudi čarobne pijače, da bi ga otel?«

Ni vedno smrt tista, ki razdružuje ljudi; velikokrat jih razdružuje življenje, ki hiti z norim tempom, ki beži prehitro, da bi ga lahko izživeli. In davek temu življenju je plačal tudi Ivan s svojim življenjem. Vevški papirničarji ga bomo ohranili v nepozabnem spominu.

Globoko sočustvujemo tudi z njegovo ženo, hčerko in sinom ter z vsemi, ki so ga imeli radi.

Sodelavci

OB IZIDU KNJIGE:

Razvoj Papirnice Vevče II. del

Ne samo proslavitev 140-letnice ustanovitve Papirnice Vevče, temveč dejanska potreba je narekovala, da se povojni razvoj vevške papirnice popiše v zaključeno celoto, ki bo sedanjim in bodočim generacijam dala pregled dela in razvoja papirničarjev z Vevč v zadnjih, skoraj štirih desetletjih, to je v povojnem obdobju. Prav v tem času je bila dejavnost na Vevčah izredno razgibana in to ne samo v papirnici oziroma pri proizvodnji papirja, ampak tudi na drugih področjih — samoupravnem, kulturnem, športno rekreativnem, družbenopolitičnem, na področju družbenega standarda in drugod. Vzoredno z razvojem tovarne so se razvijali tudi kraji Vevče, Zg. Kašelj in druga okoliška naselja, kjer živijo in delujejo vevški papirničarji.

Mnogo pomembnih dogodkov zbledi, ali pa utonejo v pozabo, če niso zabeleženi na način, ki zagotavlja trajno hrambo. Prav zato je ideja, da se povojna izgradnja papirnice, delo v njej, dogodki iz tovarne in okolice ter vsi važni podatki opišejo v knjigi in tako zbrani posredujejo papirničarjem, krajanom, poslovnim partnerjem in drugim, ki jih zgodovina papirnice in Vevč zanima, bila tudi uresničena.

Zgodovina Papirnice Vevče je bila doslej zabeležena v različnih zapisih in publikacijah, dokaj pregledno pa zajeta v knjigah: Jože Šorn — Razvoj Papirnice Vevče, izdala in založila Papirnica Vevče, Ljubljana 1956 in Miroslav Kokolj — Vevški papirničarji v boju za svoje pravice, 1842 do 1945, izdale in založile Združene papirnice Ljubljana, Ljubljana 1970.

Tretja knjiga avtorjev: Janeza Lednika, Marjana Ureka, Jožeta Marolta in Franca Sotlarja je nadaljevanje zapisovanja pomembnih dogodkov in podatkov povojnega obdobja papirnice, Vevč in okolice.

Delavski svet delovne organizacije Papirnice Vevče je sklenil, da letos proslavimo skupaj s praznovanjem praznika krajevne

skupnosti Vevče-Zg. Kašelj tudi stoštiridesetletni jubilej papirništva na Vevčah, da ob tej slavnosti podelimo posebna priznanja najzaslužnejšim članom kolektiva, krajanom in tistim delovnim organizacijam, ki so trajni in dolgoletni poslovni partnerji Papirnice Vevče ter da izdamo knjigo o povojnem razvoju naše tovarne. Proslava s podelitvijo priznanj ob dnevu borca je bila letos 3. julija, knjiga pa je bila natisnjena nekoliko pozneje; iz-

šla je v tem mesecu in prepričan sem, da bo za marsikoga zanimivo in koristno čtivo. Prikaže skokovit razvoj v obdobju delavskega samoupravljanja, ko vevški papirničar resnično odloča o delu in rezultatih svojega dela. Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli s svojim prizadevanjem pripomogli k zbiranju podatkov in k izidu te knjige.

direktor DO
mr. Stane Ermenc

Iskrene čestitke za doseženi uspeh

Vodja domače prodaje tov. SILVO RAZDEVŠEK je uspešno končal I. stopnjo Visoke ekonomsko komercialne šole v Mariboru in si tako pridobil naziv »ekonomist«.

Najbrž tovariša Silvota ni treba posebej predstavljati, saj ga vsi poznamo, o svojem delu pa je spregovoril tudi že za naše glasilo tedaj, ko je bil imenovan za vodjo prodaje. Kot papirniški tehnik se je leta 1963 zaposlil v vevški papirnici, opravljal najprej naloge delovodje, nekaj časa tudi delo asistenta v proizvodnji, uspešen kot vedno je bil tudi kot »ustanovitelj« in vodja programskega centra v letih 1971—1973, potem kot prodajni referent in pomočnik vodje

prodaje in sedaj vodja domače prodaje.

Lahko trdimo in to potrjujejo tudi delovni in osebni rezultati, da je tov. Razdevšek človek tiste vrste, ki pravzaprav ne pozna počitka. Kljub veliki angažiranosti v službi in študiju ob delu je dogradil na Vevčah dom, vzporedno pa je aktiven tudi v družbenopolitičnem delu. Marsikdo, ki študira ob delu, študija iz objektivnih in subjektivnih vzrokov ne dokonča, kajti za to dvojno delo je potrebno izredno veliko volje in samoodpovedovanja. Zato tisti, ki zastavljene cilje tudi dosežejo, toliko bolj zaslužijo pohvalo; tov. Silvo, za doseženi uspeh iskrene čestitke!

DIV

November — mesec boja proti alkoholizmu

Alkoholizem predstavlja tako v Sloveniji kot v svetu sploh hudo nadlogo in ne samo medicinski, ampak tudi družbeni problem; alkoholik propada ne le osebnostno, pač pa tudi fizično. Tako povzroča alkoholizem neprecenljivo osebnostno in družbeno škodo. Alkoholizem se pojavlja v vseh starostnih skupinah, celo med mladino, kar je še posebej zaskrbljujoče.

V DO, kjer se tudi srečujemo s problemom alkoholizma, bi vsekakor morali posvetiti temu problemu več pozornosti. K temu lahko veliko prispevajo prav IO OOOZS, ki naj bi se v boj proti alkoholizmu vključili nekako v teh smereh:

— Reševanje primerov alkoholizma v delovnih skupinah mora potekati ob pomoči OOOZS, vodeno v okviru strokovne in zdravstvene službe.

— Za ohranitev zdravja delavcev, preprečevanje nastanka invalidnosti in prezgodnjega upadanja delovne sposobnosti so OOOZS dolžne sodelovati v boju proti alkoholizmu preventivno. V veliko pomoč pri tem so lahko odbori za varstvo pri delu.

— OOOZS se morajo zavzeti za to, da je vsako prinašanje in uživanje alkohola na delu ali pri-

hajanje na delo v vinjenem stanju, kršitev delovne dolžnosti. To velja za vse delavce enako, brez izjem.

— OOOZS morajo sodelovati pri odkrivanju posameznih bolnikov in reševanju njihovih socialnih primerov.

— V svojih aktivnostih naj bi OOOZS razpravljale o posledicah alkoholizma na posameznika, njegovo družino, delovno okolje ter o obnašanju sodelavcev do zdravljenih alkoholikov.

— OOOZS naj bi bile pobudnik, da bi v samoupravne akte vnesli primerna določila o postopkih in ukrepih v zvezi z alkoholiki.

— O aktivnostih v boju proti alkoholizmu naj podajo OOOZS oceno dela v glasilih združenega dela oziroma drugih informativnih glasilih.

— Naloga občinskega sindikalnega sveta pa naj bi bila predvsem v tem, da bi aktivno sodeloval pri uresničevanju odloka o prepovedi točenja alkoholnih pijač pred 7. uro zjutraj; vsaj enkrat letno pa naj bi obravnavali probleme alkoholizma s predstavniki vseh OOOZS, kjer bi se dogovorili tudi za skupne akcije.

Joža Razdevšek

Gonars — Oglej — Gradež

9. oktobra se je avtobus, poln vevških papirničarjev, v polovični večini delavcev TOZD Družbeni standard, odpravil na pot v sivem meglenem jutru, po avtocesti do Podnanosa, po čudoviti vipavski dolini, mimo Ajdovščine do novega mejnega prehoda Vrtobja. Seveda se je vodič za ta prehod odločil iz čisto praktičnega razloga, ker je bila na prehodu Fernetiči velika gneča.

Po opravljenih obmejnih formalnostih (takrat novi zvezni ukrepi še niso bili v veljavi) nas je pot peljala do Gonarsa. Žal smo si grobnico lahko ogledali le z zunanje strani, ker ni bila odprta. Za hip smo z mislimi po-

romali nazaj, v tiste strašne čase, ko je trpelo in umiralo v tem koncentracijskem taborišču tisoče ljudi, tudi naših rojakov.

Ogledali smo si tudi Oglej, mesto znamenitih oglejskih partiarhov s čudovito katedralo in turistično mesto Gradež, imenovano tudi severne Benetke.

Ob povratku smo postali še v Sredopolju pri znameniti kostnici padlim v prvi svetovni vojni.

Po celodnevni rajši nam je po prestopu meje večerja v hotelu Park silno teknila. Vesela pesem v avtobusu je izražala naše počutje, ko smo se bližali domu.

Marija Jalšovec

Športno rekreativna aktivnost v zimskem času

Ponovno informiramo člane kolektiva o aktivnostih v telovadnicah, ki organizirano potekajo že nekaj časa:

- **Splošna gimnastika**
Osnovna šola v Novem Polju
vsak ponedeljek od 20. do 22. ure.
- **Odbojka moški, ženske**
Osnovna šola v Polju
vsak torek od 20. do 22. ure
- **Namizni tenis**
Telovadnica v Zalogu
vsak dan od 19,30 dalje
- **Mali nogomet**
Osnovna šola v Sostrem
vsak ponedeljek in četrtek od 18.30 do 20.30.

Smučanje

Organizirani bodo smučarski tečaji za naše delavce in njihove otroke. Tečaji bodo v Kranjski gori in sicer:

— za predšolske otroke, stare 5—6 let, od 16. januarja do 22. januarja. Cena tečaja bo okoli 2500 din;

— za šoloobvezne otroke smo se odločili za dva termina (če bo dovolj zanimanja): — fantje od 30. januarja do 5. februarja, dekleta od 6. februarja do 12. februarja.

Cena tečaja bo okoli 2900 din;

— za odrasle bo tečaj od 14. februarja do 20. februarja. Prijave za smučarske tečaje sprejemajo v pisarni družbenega standarda.

Glede na to, da bodo prevozi na oddaljena smučišča zaradi omejene količine goriva vprašljivi, bo Trebeljevo zelo vabljivo smučišče. Tu bomo organizirali ob sobotah in nedeljah smučarsko šolo, ki se je bo lahko udeležil vsak.

Za smučarje tekače bosta pripravljena dve tekaški progi in sicer na Trebeljevem in v Zadvoru.

Možnosti bo torej dovolj, le voljo bo treba imeti.

Jože Valant

Letni dopust je treba izrabiti do konca leta

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, ki je začel veljati 31. 7. 1982, je bila razveljavljena določba, po kateri se je lahko dopust nepretrgano nadaljeval v naslednjem koledarskem letu, če ga je delavec nastopil ob koncu leta. Zato bomo morali že letos izrabiti letni dopust v celoti do 31. decembra.

Novi zakon sicer predvideva možnost, da se s pravilnikom določijo primeri, ko ima delavec pravico izrabiti del letnega dopusta — nad 12 delovnih dni — najkasneje do konca februarja naslednjega leta, vendar je ta možnost predvidena bolj kot izjema pravila. Takšni primeri bi bili lahko npr., da delavec ni mogel izrabiti dopusta zato, ker se je v času, ko je bil dopust planiran, povečal obseg dela ali je moral nadomeščati drugega delavca, ali pa je bil daljše obdobje bolan in podobno. Te primere bomo morali do konca leta določiti z dopolnitvijo pravilnikov o delovnih razmerjih.

Ne glede na možnost prenosa izrabe dela dopusta v januar in februar naslednjega leta v izjemnih primerih, je priporočljivo, da vsi računamo s tem, da bomo morali dopust v celoti izrabiti do 31. decembra 1982.

Jurij Mušič

